

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

ETT GÄNG DEFINITIONER

En diskursanalys om medias framställning av gängkriminalitet.

SQ4562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete,
15 HP

Scientific Work in Social Work, 15 higher
education credits

Kandidatnivå

Termin hösten 2019

Författare: Emelie Västilä & John Widerfjell

Handledare: Annelie de Cabo Y Moreda

Examinator: Karin Törnbom

Abstract

Title:	ETT GÄNG DEFINITIONER – En diskursanalys om medias framställning av gängkriminalitet.
Authors:	Emelie Västilä & John Widerfjell.
Supervisor:	Annelie de Cabo Y Moreda
Key words:	gang related crime, organized crime, discourse analysis, social constructivism, media, criminality, social problems.
Examiner:	Karin Törnblom

According to politicians, experts and journalists a wave of gang related crime has washed over Sweden and is a threat to the country's safety, welfare and unity. With media as a tool, it is described both as a social problem as well as an urgent national crisis. This essay concerns discourses on the portrayal of gang related crime in the media. The general aim has been to study and analyse how the involved participants have been displayed in the discourse. Furthermore, other objectives have been to study who has the most power to speak up in the debates and also who the scape goats are. That includes what solutions are being suggested to solve the problems and *who* is seen as problematic. Another aim of the study has been to understand how gang related crime is defined both in terms of explicit and implicit forms throughout media. We, authors of this essay, have chosen to analyse what media and politicians think seems to be the cause of this wave of gang related crime in a way that the country has lost all control. Through media, strong voices seem to be fixed on the idea that the phenomenon is closely connected to "lack of integration", alienation and parallel structures in our society.

The empiric material consists of articles about gang crime from Sweden's biggest newspapers: two daily papers and two tabloids. The theoretical frame is based on social constructivism and social problems with categorizations and stereotypes. Our analytical frame has therefore been discourse analysis. The analysis shows that discourses of gang related crime in media give politicians frequent opportunities to speak out but also that the rhetoric used by them are far from neutral. Instead, many of those who share their opinion do it in a hostile war rhetoric such as "crush" or "destroy" the criminal gangs. In regard to this we also have noticed that the debate in our articles has turned xenophobic in terms of more restricted migration politics suggested as a solution. As politicians blame immigrants and other "cultures" for gang related crime, the statements aimed at the population risks an increased structural racism. In terms of social problems, gang related crime has caught more attention these past years even though a distinct definition is missing not only in the police, but also in other authorities as well. In spite of this, more people than ever seem to engage in the discourse. All but the gangs themselves. It also seems like more people and entire areas are at risk of being labelled negative by a dominant and xenophobic elite.

Innehållsförteckning

Förord	5
1. Inledning	6
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar	7
1.1.1 Problemformulering	7
1.1.2 Syfte och frågeställningar	9
1.2 Relevans för socialt arbete	9
1.3 Uppsatsens disposition	10
2. Bakgrund	11
2.1 "Gäng" och "gängkriminalitet"- finns det en definition?	11
2.1.1 "Ad hoc-grupper" och "brödraskapen"	15
2.1.2 Andra sätt att definiera grupper.....	16
2.2 Massmedias roll och drivkraft	17
3. Kunskapsläget	19
3.1 Medias framställning av gängkriminalitet i USA	19
3.2 Medial och politisk diskursbildning om kriminella	21
3.3 Nyhetsrapportering av gängkrig och påverkan på diskurser	22
4. Teoretiskt ramverk och begrepp, metod och metodologiska överväganden	24
4.1 Socialkonstruktivism	24
4.2 Diskursanalys som teori och metod	27
4.2.1 Diskursanalytiska ingångar	29
4.3 Urvalsprocessen: val av artiklar samt tillvägagångssätt för inhämtning av data och avgränsningar	31
4.4 Tillvägagångssätt för analys av artiklar	33
4.5 Studiens tillförlitlighet	33
4.6 Förståelse om ämnet	34
4.7 Forskningsetiska överväganden	35
4.8 Arbetsfördelning	37
5. Analys och resultat	37
5.1 Gängkriminalitet i relation till andra begrepp	38
5.2 Ett kvinnligt fenomen i manlig skrud	39
5.3 Hotet mot Sverige	42
5.4 Det "främmande" i fokus	46
5.4.1 Bristen på de "främmandes" röster	49
5.5 Orsak, skuld och ansvar	50
5.6 Inbördeskrig	53
5.6.1 "Krigsförklaringar" mot gängen	53

<i>5.7 "Lösningar" på problemet</i>	57
<i>5.8 Mjukare tag</i>	61
6. Sammanfattning	64
7. Avslutande diskussion	66
<i>Referenser</i>	<i>68</i>

Förord

Tack! Vi vill tacka vår fantastiska förebild och handledare Annelie de Cabo Y Moreda för din kunskap, tålamod och engagemang under hösten. Utan din energi hade det förmodligen inte blivit en så bra uppsats!

Vi vill också tacka våra respektive sambos för att ni stått ut med eviga diskussioner om gängkriminalitet och stundvis bristande humör. Tack Adam och Kristoffer!

Göteborg, 27 november 2019

Emelie & John

1. Inledning

Regeringen anklagas för att famla om gängen.

Gängens hänsynslöshet i våldsutövningen ligger på en hög nivå nu.

Gängkriminaliteten har stärkt sitt grepp om delar av det svenska samhället.

En brottsaktiv gängmedlem kan kosta samhället tiotals miljoner kronor.

Citaten ovan är hämtade ur några artiklar publicerade av Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet, under perioden januari till oktober år 2019. Återkommande teman i denna medierapportering är förutom beskrivningar av gängen och dess medlemmar, ett starkt missnöje från polisen och röster från oroliga samhällsmedborgare. Därtill konkurrerar politiska förslag på vad som behöver göras för att motverka det till synes växande problemet. Ingredienserna utgör kort och gott intresset för den här uppsatsen där vi framför allt analyserar hur begreppet gängkriminalitet framställs och konstrueras i några av Sveriges ledande dags- och kvällstidningar. Det vi författare till denna uppsats tycker är intressant är att "gäng" eller "gängkriminalitet" inte verkar definieras varken hos polisen, journalister eller sakkunniga. Trots det används begreppet flitigt. Med uppsatsen spårar vi vilka det är som avses när begreppet gängkriminalitet används och undersöker om det finns konsekvenser av att använda begreppet.

Pollack (2004) menar att brott utgör en stor del av medias utbud och att nyheter om kriminalitet och underhållning ibland är svåra att separera från varandra. Hon menar att vi privatpersoner fått ökat intresse för kriminalitet från serier, dokumentärer och filmer, men också nyheter som lyfter brottlighet på spännande sätt. Vi som har skrivit den här uppsatsen är väl medvetna om den här trenden och upplever som många andra sannolikt gör, att det skett en ökning i medias användande av begreppet gängkriminalitet. Ibland förekommer begreppet tillsammans med begrepp som organiserad brottlighet, varpå vi ställt oss frågor som: är gängkriminalitet och organiserad brottlighet synonymt med varandra? Eller är gängkriminalitet att betrakta som ett nytt fenomen? Det finns därför

intressanta spänningar mellan medias rapporteringar och den kriminalpolitiska utvecklingen. Andersson & Nilsson (2017:7) beskriver kriminalpolitik som ”politiska åtgärder som har direkt eller indirekt beröring med kriminaliteten i samhället [...]”. Vad som under olika tider betraktats som angelägna kriminalpolitiska problem och hot mot samhället påverkas av hur brott och brottslighet presenteras och framställs av media. Det handlar förvisso inte bara om gängkriminalitet. Här finns en bred spännvidd av kriminalpolitiska problempresentationer, mellan vilka det ibland går att finna vissa beröringspunkter. Det handlar exempelvis om hur terrorism framställs som ett av de största internationella hoten, medan tillståndet i svenska förorter framställs som mest problematiska genom att presenteras som laglösa, krigszonsliknande områden.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

I detta avsnitt beskriver vi varför det fenomen vi studerar kan ses som problematiskt, vårt syfte med uppsatsen samt utifrån vilka frågeställningar vi har arbetat.

1.1.1 Problemformulering

När brottslighet lyfts i media och diskuteras bland politiker och experter, tycks lösningsförslagen variera. Ofta konkurrerar olika förklarings- och orsaksmodeller och det verkar finnas en kamp om talutrymmet. Ibland kan dock snarlika förslag komma från vitt skilda politiska håll eller ståndpunkter. Vi har till exempel hört vår nuvarande socialdemokratiska statsminister yttra sig flertal gånger om problemet samt fällt kontroversiella uttalanden. Bland annat menar statsminister Stefan Löfven, precis som Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson, att det kan finnas anledningar att gå in med militär i vissa bostadsområden för att ”attackera” gängkriminaliteten.¹ Samtliga riksdagspartier har fokuserat på frågan och kommit med liknande förslag på hur gängkriminalitet ska angripas och förhindras.

¹ [<https://www.dn.se/nyheter/politik/valarets-forsta-partiledardebatt/>] Hämtad 22 november 2019

Genom medias rapportering återspeglas politikernas uttalanden i befolkningens attityder, uppfattningar och brottslighetens betydelse - både på samhällelig och individuell nivå. Det går bland annat att mäta genom den nationella trygghetsundersökning (NTU) som Brottsförebyggande rådet (BRÅ) genomför årligen. Årets rapport (BRÅ Rapport 2019:11) visar till exempel att 28 % av svenska befolkningen upplever sig mycket eller ganska otrygga samt undviker att gå ut kvällstid på grund av otrygghet. År 2016 skedde en påtaglig ökning för den här andelen men har sedan dess legat på samma nivå. 80 % av befolkningen tror att brottsligheten har ökat de senaste tre åren, vilket är en svag minskning sedan 2018 då siffran låg på 82 %. Vidare visar rapporten att knappt hälften av befolkningen, 48 %, har ett stort förtroende för rättsväsendet. Andelen som har ett stort förtroende för hur polisen bedriver sitt arbete ligger strax över 52 %.

Under 2019 har gängkriminalitet genom medias rapportering framställts som ett fenomen som växer lavinartat. Ledande politiska partier talar om problemet som ”håller på att riva sönder det samhälle som vi känner och det land som vi vill att Sverige ska vara” som Svenska Dagbladet rapporterar.² Den mediala debatten blev ännu mer påtaglig när det i augusti 2019 rapporterades om att två kvinnor skjutits till döds med ett par dagars mellanrum, den ena i Malmö på öppen gata hållandes sitt barn i famnen, den andra i sin bostad i Stockholm. Regeringen lade i slutet av september fram, en dryg månad efter dåden, förslag på åtgärder mot gängkriminaliteten. En lista på 34 åtgärds punkter presenterades med förslag på bland annat skärpta lagar, utökade befogenheter för polisen och mer resurser för socialtjänst att tvångsomhänderta unga lagöverträdare. Mer kontroll och hårdare tag förespråkas.³ I åtgärdsprogrammet används begrepp som gäng, brottsbekämpning och grov organiserad brottslighet, men vad är det egentligen som omtalas? Som vi inledningsvis frågade oss: är gängkriminalitet och grov organiserad brottslighet synonymt med varandra? Flera begrepp används

² <https://www.svd.se/regeringen-anklagas-for-att-famla-om-gangen> Hämtad 8 oktober 2019

³ <https://www.regeringen.se/artiklar/2019/09/regeringen-foreslar-ytterligare-atgarder-mot-gangkriminaliteten/> Hämtat 8 oktober 2019

samtidigt både bland journalister och politiker, där ingen tydlig definition om vad som egentligen menas redogörs.

Vi, författare till uppsatsen har hört begreppet gängkriminalitet både under socionomprogrammets föreläsningar men även privat i våra umgängeskretsar och från olika nyhetsrapporteringar. Hårdare straff, restriktivare migrationsregler, bättre integrering, fler poliser, bättre stöd för att lämna gäng – ja, många argument förespråkas samtidigt men problemets omfattning verkar inte minska eller befinna sig nära framtida lösning.

1.1.2 Syfte och frågeställningar

Med studien avser vi att undersöka hur ”gängkriminalitet” som begrepp konstrueras genom medias rapportering. I relation till detta intresserar vi oss också för vilka som tilldelas talutrymme och får yttra sig i media, samt vilka olika lösningar som presenteras på gängkriminalitet. Studiens syfte är således att analysera begreppet gängkriminalitet, vilka budskap media förmedlar genom sin rapportering samt hur fenomenet presenteras. Vidare vill vi undersöka hur människor kategoriseras i diskursen. Studien har utgått från följande frågeställningar:

- Hur definieras gängkriminalitet i media?
- Vilka är föremål för debatten och hur fördelas skuld, ansvar och talutrymme?
- Vilken typ av beskrivningar görs av de problematiska och hur förhåller sig dessa beskrivningar till förställningar om etnicitet och genus?
- Vilka lösningar presenteras på problemet?

1.2 Relevans för socialt arbete

Vi menar att studien har stor relevans för socialt arbete, såväl idag och kanske än mer i det framtiden. Politiska beslut påverkar hur det sociala arbetet ska utföras. Vi menar därför att om de lösningsförslag som enligt vår studie framträder som mest dominerande i debatten om gängkriminalitet blir verklighet - kommer detta att påverka det sociala arbetets utformning. Akademikerförbundet SSR (2002)

skriver om etiska riktlinjer och förhållningssätt för socialt arbete där utvärdering och forskning är centralt. Forskning i ämnet bör ha en fristående och kritisk roll. Det gör att socialt arbete utvecklas och bidrar till kunskapsbyggnad, som i sin tur är väsentlig för aktiva socialarbetare. En del av socialt arbete handlar om att vara med och bidra med kunskap som är relevant för samhället, dess individer och verksamma socionomer. Vi har genom socionomprogrammet skolats i att inta ett kritiskt förhållningssätt för att inte acceptera något som sanning utan att se till kontext samt vilka intressen olika perspektiv företräder. I artiklarna vi valt att studera nämns ofta yngre personer som rekryterats till gängkriminalitet. I den aspekten finns relevans att inte bara lyfta studien för socialtjänstens medarbetare utan även för socionomer nationellt och socialt arbete som fält. Kriminalitet är kanske inte det ämne som främst förknippas med socialt arbete men vi vill understryka att så är fallet. En behöver inte vara frivårdsinspektör, arbeta med placerade ungdomar eller hemlöshet för att förstå att kriminalitet i första hand bör betraktas och bemötas som socialt problem.

1.3 Uppsatsens disposition

Ovanstående har vi kort presenterat varför ämnet vi valt att studera är av intresse för oss men även dess relevans för det sociala arbetet. Vi har framfört vårt syfte och presenterat våra frågeställningar. I *Bakgrund* ges en översiktlig beskrivning av olika begrepp såsom gäng, gängkriminalitet och organiserad brottslighet samt medias roll och drivkraft. I *Kunskapsläget* presenteras tidigare forskning, där vi fokuserat på studier som berör medias rapportering och framställning av gäng, gängkriminalitet och kriminalitet. I *Teoretiska ramverk och begrepp, metod och metodologiska överväganden* beskriver vi socialkonstruktivism och diskursanalys, vilka utgör den teoretiska utgångspunkt vi antagit för vår studie samt relevanta begrepp som ryms inom den teoretiska ramen. Diskursanalys fyller två funktioner, dels som teori och dels som metod för analys av det empiriska materialet. I avsnittet *Resultat och analys* presenteras och analyseras empirin. Vi ger sedan en kort sammanfattning av våra slutsatser i *Sammanfattning*. Slutligen presenterar vi våra reflektioner i avsnittet *Avslutande diskussion*. Referenslistan finns i slutet av uppsatsen.

2. Bakgrund

I följande avsnitt presenteras och problematiseras ett antal begrepp, bland annat *gäng*, *gängkriminalitet* och *organiserad brottslighet*. Därtill ges en inblick i medias roll och dess drivkraft.

2.1 “Gäng” och “gängkriminalitet”- finns det en definition?

Vid sökning av begreppet “gäng” återfanns på Nationalencyklopedins hemsida följande definition: “oorganiserad grupp med social samhörighet och vissa allmänna gemensamma aktiviteter ofta bestående av ungdomar [...]”.⁴ Det nämns även att begreppet kan användas med en nedlåtande betoning exempelvis i form av “gängmentalitet” eller “knarkargäng”. I mycket av den litteratur vi sökt definitioner i framställs begreppet gäng som mångtydigt. Bland annat problematiserar Curry & Decker (2003) att även om de flesta kan vara överens om att “gäng” handlar om en grupp människor som begår kriminella handlingar finns det inte ens en enhetlig uppfattning av hur många personer det omfattar. Larsson (2018) påpekar att begreppen gäng och organiserad brottslighet ofta används synonymt med varandra av bland annat medier och politiker. Författaren menar att begreppen kan vara svåra att separera men att det i forskningssammanhang ofta ses som skilda discipliner där forskning inriktad på gäng ofta omfattar ungdomskriminalitet som fenomen. ”Ungdomsgäng” betraktas mindre strukturerade och mer tillfälligt sammansatta än kriminella grupperingar kopplade till organiserad brottslighet. Curry & Decker (2003) förklarar gäng som en grupp individer med någon form av symbol som påvisar medlemskap i gänget och specifik kommunikation exempelvis ord eller handskakningar mellan gängmedlemmarna. Därtill ser gängmedlemmarna kriminella handlingar som en förutsättning för medlemskapet och beskyddar territorium de betraktar som sina, exempelvis olika platser för narkotikaförsäljning.

⁴ <https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/gang> Hämtad 18 oktober

Vi sökte definitioner av begreppet gängkriminalitet på hög internationell nivå, hos mellanstatliga organisationer och unioner såsom Förenta nationerna (FN) och Europeiska unionen (EU). Även här saknas definitioner på gängkriminalitet. Däremot definieras organiserad brottslighet. FN har arbetat fram en konvention mot organiserad brottslighet som öppnades för undertecknande 2000 där följande definition av organiserad brottslighet framfördes:

Organized criminal group shall mean a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit [...]
(United Nations, 2004:5)

EU anger i ett dokument (6204/2/97 Enfopol 35 Rev 2) från 2000 följande kriterier för organiserad brottslighet där minst sex av kriterierna ska uppfyllas för att det ska anses röra sig om organiserad brottslighet. Punkterna **1, 3, 5** och **11** måste vara uppfyllda:

1. *Samarbete mellan fler än två personer.*
2. Egna tilldelade uppgifter åt var och en
3. *Lång eller obegränsad utsträckning i tiden*
4. Någon form av disciplin och kontroll
5. *Misstanke om allvarliga kriminella handlingar*
6. Verksamhet på lokal nivå
7. Användning av våld eller andra metoder för hot
8. Användning av kommersiella eller affärsmässiga strukturer
9. Deltagande i penningtvätt
10. Otillbörlig påverkan på politik, medier, offentlig förvaltning, rättsliga myndigheter eller ekonomi
11. *Strävan efter vinning och/eller makt*

Ovanstående definitioner lämnar mycket tolkningsutrymme genom att inte precisera vad som avses med exempelvis “lång och obegränsad utsträckning i

tiden” eller “allvarliga kriminella handlingar”. Det ges även utrymme för tolkning. Exempelvis att tre samarbetande inbrottstjuvar eller väletablerade organisationer som genomför demonstrationer som kanske faller utanför lagens ramar, skulle kunna klassas som organiserad brottslighet.

Vissa typer av brott förknippas oftare med organiserad brottslighet. Korsell, Skinnari & Vesterhav (2009) tar bland annat upp alkohol- och tobaksmuggling, narkotikahandel, människohandel, utpressning och ekonomisk brottslighet som exempel. Enligt författarna används begreppet inte i den svenska lagstiftningen utifrån att *organiserade brott* inte finns i den bemärkelsen. Vilket även diskuteras i ett slutbetänkande från Statens offentliga utredningar (SOU 2014:63). Det är således inte brotten i sig som är det primära i sammanhanget utan att människor i olika gruppkonstellationer organiserar sig för att begå kriminella handlingar och genomför dessa på affärsmässiga, systematiska sätt och inte utifrån tillfälligheter. Det kan därmed tänkas bli svårt att tydliggöra definitionen av organiserad brottslighet och vilka brott som kan kopplas till begreppet. Vidare nämner Korsell, Skinnari & Vesterhav (ibid.) att det i Sverige inte är kriminaliserat att vara medlem i grupper som engagerar sig i organiserad brottslighet eller att på något sätt ha kopplingar till sådana. En brottslig handling som bedöms ha kopplingar till organiserad brottslighet kan dock bedömas ha ett högre straffvärde varpå strängare straff kan utdömas.

Ovanstående definitioner svarar inte på om gängkriminalitet, som i media nästintill framställs som ett nytt problematiskt fenomen, är att betrakta som synonymt med organiserad brottslighet. Varken hos Polisen eller Brottsförebyggande Rådet (BRÅ), två myndigheter som på olika sätt har i uppgift att följa brottsligheten i landet, står någon allmän definition på begreppet gängkriminalitet att finna. På Polisens hemsida gav sökning på “gängkriminalitet” endast träffar på medborgarlöften och polisarbete⁵, vilket visar att Polisen saknar definition på vad myndigheten avser med gängkriminalitet. Samtidigt använder de ofta begreppet när de hörs i media. Däremot finns EU:s definition av organiserad

⁵ <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/organiserad-brottslighet/> Hämtad 9 oktober

brottslighet presenterad på Polisens hemsida utan att det tydligt framgår ifall det är denna som Polismyndigheten utgår ifrån. På BRÅ:s hemsida ges en definition⁶ av organiserad brottslighet som liknar EU:s. För att det ska röra sig om organiserad brottslighet innefattas bland annat nätverksbaserad vinstinriktad brottslig verksamhet i projektform, med avsikt samt kapacitet att försvara och underlätta brottsligheten genom otillåten påverkan såsom trakasserier, hot och våld. Organiserad brottslighet vill enligt definitionen verka på illegala marknader utan att synas vilket gör att verksamheten bedrivs oftast diskret, men kan ibland synliggöra sig för att exempelvis göra maktanspråk. Därmed inte sagt att organisationer som är mer synliga genom exempelvis västar och emblem, där gemenskap och brödraskap kan vara viktigare än den kriminella affärsverksamheten, inte kan innefattas i definitionen *organiserad brottslighet*.

Vi fann en beskrivning av gängkriminalitet på Nationalencyklopedins hemsida där det anges att begreppet är synonymt med gängbrottslighet⁷ och beskrivs, i likhet med det vi nämnde inledningsvis i avsnittet, att det handlar om brottslighet begångna av gäng bestående av främst ungdomar. Ungdomarna drar sig, enligt definitionen, undan vuxnas kontroll, med minskade samvetskval vid brottsliga handlingar eftersom de utförs i grupp samtidigt som de känner sig tvingade att leva upp till “[...] ett rykte som avvikande”.⁸ Men är det detta som media, politiker och experter avser när de rapporterar och uttalar sig om gängkriminalitet – gäng bestående av unga personer? Kanske kan vi konstatera att det är svårt att tala om gängkriminalitet utan att nämna organiserad brottslighet, oavsett om dessa ses som synonymer eller som dikotomier. Larsson (2018) menar att det finns vissa skillnader mellan gäng och organiserad brottslighet, exempelvis att identifikation och territorium förefaller viktigare för gäng än för organiserad brottslighet då den organiserade brottsligheten inte vill dra till sig uppmärksamhet från rättsväsendet.

⁶ <https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/organiserad-brottslighet.html> Hämtad 9 oktober 2019

⁷ <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/gängbrottslighet> Hämtad 25 oktober

⁸ <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/gängbrottslighet> Hämtad 25 oktober

Med mc-gång som exempel visar sig detta dock inte giltigt för att alla kriminella grupperingar som kopplas till organiserad brottslighet.

2.1.1 "Ad hoc-grupper" och "brödraskapen"

Larsson (2018) delar in organiserad brottslighet i två grupper: "ad hoc- grupper" där personer samarbetar i kriminella nätverk för att begå kriminella handlingar utifrån ekonomiska motiv och så kallade "brödraskap" (vår översättning av norska *brorskap*), där grupptillhörighet och identitet har större betydelse, inte helt olikt vad som tidigare diskuterats om hur gäng och organiserad brottslighet kan tänkas särskiljas. Även Korsell, Skinnari & Vesterhav (2009) berör detta och använder mc-gång som exempel på "brödraskap":

Skillnaden är att [brödraskapen] i en högre grad skapar en tydligt utåtriktad kriminell identitet och att anslutningen till ett gäng, med tillhörande synliga attribut och symboler, ger en känsla av styrka och bekräftelse. Medlemskapet fungerar som ett varumärke som gör det enklare att hitta brottspartners. När medlemmarna i ett [brödraskap] begår vinstdrivande brott är det inte ovanligt att de gör det som en del av en ad-hoc-gruppering med personer som inte är medlemmar i något [brödraskap]. De gånger som [brödraskaps]grupperingar begår brott som en mer homogen grupp är det ofta ett led i konflikter med andra kriminella nätverk eller andra situationer som berör [brödraskapet] som en helhet. (ibid. 2009:82)

Att exempelvis arbeta med narkotikaförsäljning kräver ofta att kriminella nätverk håller en lägre profil än den exponering och synlighet som medföljer medlemskap i "brödraskapsgrupperingar". Korsell, Skinnari & Vesterhav (2009) menar vidare att kriminella nätverk och affärsverksamheter inte skiljer sig från andra sociala nätverk eller legala affärsverksamheter eftersom även dessa grundar sig i kontakter och behov av "anställda".

2.1.2 Andra sätt att definiera grupper

I sökandet efter definitioner av gängkriminalitet stötte vi på andra benämningar på kriminella grupperingar vilka vi ansåg värda att nämna. Vi fann en rapport från BRÅ (2016:12) vilken bygger på en studie av kriminella nätverk och grupperingar utifrån polisens synvinkel. Rapporten presenterar gruppkonstellationer i kriminella miljöer utifrån andra definitioner än ovan, även om det går att finna vissa likheter. Skrämselkapital av olika grad ses som universell beståndsdel i alla nedanstående grupperingar trots deras olikheter i övrigt och alla grupp-kategorier betraktas som relationsbaserade nätverk:

- *Självdefinierade grupper* avser grupperingar som själva framhäver grupptillhörighet genom namn, medlemskap och attribut. Mc-gäng ges som exempel på sådan gruppering.
- *Externdefinierade grupper* avser grupperingar som tilldelas namn av exempelvis media eller ordningsmakten, där "Backagänget" i Göteborg får statuera exempel och förefaller till största del omfatta kriminella grupperingar med stark anknytning till svenska förorter.
- *Icke-namngivna grupper* står som samlingsnamn för grupper som inte kan placeras i någon av de två kategorier ovan, men som vid kategorin externdefinierade grupperingar förefaller det avse förorts- och stadsdelsbaserade grupper vars tillhörighet kan utgå från att personer bor i samma stadsdel eller bygger på familje- och släktband.
- *Projektbaserade grupper* bildas genom att personer från ovanstående kategorier går samman och bildar löst sammansatta gruppkonstellationer ofta för att genomföra speciella "kriminella projekt".

Även i ovan nämnda slutbetänkande från Statens offentliga utredning (SOU 2014:63) beskrivs kriminella grupperingar i likhet med det som nyss beskrivits, även om hur grupperingarna benämns i vissa fall skiljer sig. I sluttänkandet omnämns även grupperingar som fängelsegång och politiskt extremistiska grupper. Ovanstående beskrivningar av kriminella grupperingar kan, trots sina olikheter, sannolikt bidra till förståelse gällande vilka grupper media avser i rapporteringar kring gängkriminalitet. Det är vår uppfattning att implicita budskap förmedlas till läsarna vilka bidrar till att samhällsmedborgarna får förutfattade

meningar om vilka “gängen” är. Med andra ord målas bara bilder upp som reproduceras utan att någon ifrågasätter det förgivettagna.

2.2 Massmedias roll och drivkraft

Pollack (2001) lyfter hur media har en viktig roll i kriminologiska teoribildningar och skapandet av olika begrepp. Det är genom olika individers och intressegruppers handlande som opinionsbildningsprocesser skapar mer eller mindre kraftfulla bilder och föreställningar av ett aktuellt samhällsproblem, där vissa får genomslag och bereds utrymme på olika samhällsarenor. Pollack skriver:

Frågorna kommer att gälla vilka dessa är och hur de förhåller sig till varandra och också vilken betydelse medierna har i formationen av myndigheternas och medborgarnas uppfattningar och diskurser om kriminellt beteende och vilka åtgärder som är lämpliga däremot. (ibid. 2001:64)

Här menar Pollack (ibid.) att media bidrar med fantasier som resulterar i stereotypiska bilder om vilka som står för det ”goda och respektabla” – poliser och andra företrädare för social kontroll och dess motpol – kriminella eller de avvikande. En konsekvens är därmed att kontrollkulturen förstärks i takt med att mediebevakningen ökar, vilket i sig leder till en “spiral av ömsesidig förstärkning”. I denna kontexten kan det vid första anblick i medierapportering röra sig om gränsdragningar mellan laglydiga svenska medborgare och gängkriminella i förorterna. Gränsdragningar skulle därför kunna medföra det hätska klimatet och minskad tolerans som verkar pågå i polemiken mot gängkriminalitet.

Olsson (2006) beskriver också hur massmedia spelar avgörande roll i samhället, inte minst för demokratiska processer och samhället vi tar för givet. Media eller artiklar kan liknas vid pjäser eller föreställningar där olika aktörer spelar olika roller inför publiken - medborgarna. Olsson tar upp de allmänna funktionerna och effekter massmedia har förutom att fånga läsarens intresse med diverse rubriker:

1. *"Informationsfunktionen*, som innebär att massmedia bör och ska ge den information som är nödvändig för medborgarna att kunna ta ställning och bilda opinion i samhällsfrågor. Här ska även de förtroendevalda genom massmedia få löpande information om enskildas och organisationers uppfattningar i politiska frågor.
2. *Kommentarsfunktionen*. Betyder i praktiken att massmedia fungerar som språkrör för organiserade samhällsintressen och kommenterar vad som sker i samhället.
3. *Granskningsfunktionen*. Massmedia ska även verka som allmänhetens företrädare när det kommer till granskning och kontroll av de inflytelserika i samhället.
4. *Gruppkommunikationsfunktionen*. Den sista funktionen som ska gälla för massmedia handlar om att främja en kommunikation mellan politiska, fackliga och ideella grupper i samhället." (Olsson 2006:16).

Olsson (ibid.) skriver att journalistik i grunden ska handla om förbättringsarbete för samhället och sammanfatta vad som sker både på lokal men också nationell nivå - varför det är av vikt att media är eniga om oberoende samhällsrapportering. Olsson (ibid.) menar att detta kan förklara hur media fungerar och varför vissa fenomen uppmärksammas mer än andra: inte bara för att locka läsare. Nackdelen blir därför att det inte är verkligheter som återspeglas i media utan perspektiv eller utvalda delar av fenomen. Journalistik handlar därför om att informera och underlätta för medborgare att ta ställning. Dock i kontrast till detta handlar även medierapportering om att fånga publikens uppmärksamhet vilket blir särskilt intressant i kriminaljournalistik. Gällande debatten om gängkriminalitet kan därför media också ha en inflytelserik roll att skildra politikens maktspel för att på olika sätt fånga publikens intresse och uppmärksamhet. Medborgarna eller aktörerna det faktiskt skrivs som - gängen, har litet eller inget genomslag eller delaktighet.

I relation till vad som beskrivits ovan skriver Richardson & Kennedy (2012) att begreppet gäng ofta används vid medierapportering, om både kriminella och icke kriminella grupperingar. Men begreppet används främst vid brottsrapportering, vilket bidrar till föreställningar om vilka personer som förknippas med begreppet -

de kriminella eller problematiska. Utifrån vilka associationer som kopplas till begreppet skulle icke kriminella organisationer eller grupperingar troligen aldrig välja att benämnas som gäng. Richardson & Kennedy (ibid.) kunde i sin forskning även se att minoritetsgrupper med koppling till "gäng" i högre grad förekom i nyhetsrapportering till skillnad från "vita gäng", exempelvis främlingsfientliga grupperingar. Det är något som ytterligare bidrar till vilka personer som associeras med begreppet gäng. Författarna skriver att begreppet gäng är ett allsidigt begrepp men att medias användande av begreppet bidrar till att dess betydelse urholkas. Hur begreppet används i kriminalpolitiska debatter riskerar att missgynna eller ytterligare stigmatisera redan utsatta grupper. Vilket har relevans för vår studie eftersom inte heller svenska medier definierar vilka grupperingar som avses när begreppet gäng används. Det kan därför antas finnas en allmängiltig underförstådd mening av begreppet.

3. Kunskapsläget

I detta avsnitt redogör vi för tidigare forskning med fokus på hur gängkriminalitet framställs i medias rapportering. Vi använde olika databaser för våra sökningar, bland annat Sociology Collection och ProQuest. Vi använde sökord såsom gang, criminal gang, gang violence, crime i kombination med media och discourse. Vi fann omfattande material (beroende på sökord fick vi exempelvis ca 9000 träffar) vilket vi avgränsade i relation till den här studiens syfte och frågeställningar. Relevant forskning utifrån svenskt sammanhang har varit svårt att hitta varför vi valt att redovisa internationell och nordisk forskning som vi anser har relevans även för svensk kontext.

3.1 Medias framställning av gängkriminalitet i USA

När det gäller forskning om gängkriminalitet är USA och amerikanska kontext ett slags föregångsland, både historiskt men också för samtiden. Forskarna och pionjärerna inom den så kallade *Chicagoskolan* var de första i akademiskt ramverk som systematiskt och etnografiskt satte gruppen och människan i centrum i ett modert urbant sammanhang. Denna forskargrupp var också bland de första att börja studera så kallad gängkriminalitet i stadsmiljöer och såg paralleller

mellan individen och stadens förutsättningar. Andra hade skrivit om industrialism, modernism, urbanitet och de fattiga i slummen, men inte lika systematiskt och genomträngande som Chicagoskolan (Andersson 2003).

Thompson et al. (2000) har studerat hur gängkriminaliteten representeras i media. Forskningen visar viktiga kopplingar mellan medias inflytande, hur lagstiftning påverkas och skärps men även hur normer och attityder bland amerikanska medborgare påverkas. Författarna påpekar att människor idag har stor tillgång till tv, internet, tidningar och massmedia och att nyheter sprids snabbt och når stora publikter dygnet runt. De understryker att gängkriminalitet eller gängkrig inte är nya fenomen utan debatten är ständigt aktuell. Författarna menar likt andra diskursstudier om medierapportering, att ideologiska budskap ofta förekommer både implicit och explicit när media väljer att problematisera gängkriminalitet och konstruera detta som allvarliga sociala problem. Thompson et al (ibid.) lyfter likt Pollack (2001) hur vi människor fascinerats av brott och kriminalitet och att media gärna skriver om detta då det mediala intresset är stort: brottslighet säljer tidningar och ger visningar på internetklipp. Dock ställer sig författarna kritiskt till hur media bidrar till att inge skräck och rädsla vilket i sin tur spär på fördomar. Vidare kan media även måla upp vissa grupper eller individer som hot mot samhällets grundläggande värden och det vi tar för givet:

Social disorder news stories involve phenomena that present a threat to valued institutions, such as the family, and preferred social patterns, such as public safety. Repeatedly, stories about gangs presented readers with fear – provoking images of families torn apart, schools turned into battle grounds, and communities paralyzed with fear (Thompson et al 2000:427).

Även om forskningen fokuserade på amerikansk kontext ser vi relevans för denna studie då det finns kopplingar till hur media porträtter gängkriminalitet i Sverige. Grupper eller individer hotar trygghet eller samhällsvärderingar och när media alarmerat tillräckligt mycket väcks opinion att skärpa lagstiftning för att återta den ta sociala kontrollen över dessa gäng. Det är återkommande tema även i svensk i kriminalpolitik och brottsbekämpning. Skapandet och reproducerandet av

skillnader mellan grupperingar är särskilt tydliga i diskurser om gängkriminalitet eftersom det handlar om de avvikande och farliga kontra de laglydiga och konsensusinriktade samhällsmedborgarna. Även om lagar, värderingar och politik i USA skiljer sig från Sverige ser vi hur media, oberoende nationstillhörighet lyfter sociala problem men favoriserar och problematiserar somliga mer än andra. Medias inflytande när det gäller att konstruera kriminalpolitiska diskurser sker även för den svenska publiken när de iakttar debatten om gängkriminalitet genom att skrämselektiker legitimerar vissa åtgärder.

3.2 Medial och politisk diskursbildning om kriminella

Drake & Henley (2013) har i brittisk kontext analyserat hur media och politiker tillsammans kan bilda diskurser om kriminella och vad som anses som rimliga rättsliga påföljder. Fokus i studien är inte gängkriminella utan framförallt individer som blivit dömda för brottsliga handlingar. Vi ser ändå att detta har relevans för det vi avser att studera då det handlar om attityder till personer i kriminalitet. Författarna kommer fram till att samhällets trygghet och brottsoffers rättigheter sätts i första hand, på bekostnad av de kriminellas rättigheter och talutrymme. Kort sagt finns det intressanta kopplingar: för att samhällets samt medborgarnas trygghet och säkerhet ska kunna förbättras förespråkas att kriminella ska ha det värre och deras rättigheter ska inskränkas allt mer. Intressant med Drake & Henleys artikel är att de lyfter hur deras dåvarande premiärminister David Cameron 2010 ville begränsa kriminellas grundläggande demokratiska rättigheter genom att bland förhindra dem att rösta i val. Cameron uttalar sig:

It makes me physically ill even to contemplate having to give the vote to anyone who is in prison. Frankly, when people commit a crime and go to prison, they should lose their rights, including the right to vote. (Drake & Henley, 2013:1).

Det kan jämföras med när vår statsminister Stefan Löfven 2018 ville frånga långtgående traditioner om fredliga lösningar på nationella problem och istället förklarade krig mot gängkriminella: "Det är inte min första åtgärd att sätta in militär, men jag är beredd att göra vad som behövs för att se till att den grova organiserade brottsligheten ska bort, sade Löfven efter partiledardebatten i

riksdagen [...]”⁹. Det går att dra paralleller mellan Drake & Henleys (ibid.) forskningsartikel och svensk kontext som visar hur media tillsammans med politiker kan skildra och förespråka drastiska åtgärder på bekostnad av vissa samhällsmedborgare eller rättssäkerhetstraditioner, för att kunna säkerställa önskad samhällsordning. Författarna som studerat diskurser och medierapportering kring kriminella och brottsoffer, visar att media i stor utsträckning gör kriminella till homogena grupper samtidigt som brottsoffer beskrivs nyanserat: som individer eller drabbade medborgare. Det sker dikotomiseringar mellan “ont” och “gott”, “kriminell” och “offer” et cetera. Drake & Henleys studie blir relevant då även svensk massmedia och politiker verkar göra gängkriminella till en homogen grupp genom att de stämplas som ovärdiga samhällsmedborgare. Budskapet till läsarna och publiken är detsamma: vissa grupper bör exkluderas utifrån att de kategoriseras som kriminella och lagförbrytare.

3.3 Nyhetsrapportering av gängkrig och påverkan på diskurser

Estrada (1999) skriver om svensk medierapportering där det finns flertal exempel på hur journalistik tillsammans med opinion kan förstora problem och att media skiljer på fakta och uppfattningar om problem. Estrada ställer sig kritisk till detta eftersom media har tendenser att förenkla verkligheten och kan bidra till *moralisk panik* bland publiken:

Samtidigt innebär denna tveksamhet inför begreppet inte att det främst är den ”verkliga” brottsutvecklingen som förklarar uppkomsten av en reaktion. Viktigare är uppfattningen av hur den ”verkliga” brottsutvecklingen ser ut. Om den bild som förmedlas är att ungdomsbrottsligheten ökar, att ungdomsvåldet blir allt grövre, så är det detta som blir den ”verklighet” som kräver en reaktion [...] (Estrada 1999:132).

Yazgan & Eroglu Utku (2017) visar med sin forskning att det i Danmark sker liknande fenomen som i Sverige. Författarna har studerat hur diskurser och

⁹ <https://www.dn.se/nyheter/politik/valarets-forsta-partiledardebatt/> Hämtad 9 oktober 2019

nyhetsrapportering om gängkrig (gang wars) påverkar varandra. De visar med sin studie hur vissa sociala problem får stor medial uppmärksamhet med nackdelarna att vissa aktörer exkluderas, diskrimineras och utelämnas från debatter eller offentliga samtal. I artikeln framkommer det att media mellan raderna skickar nationalistiska och främlingsfientliga budskap till samhället. Syftet med att uppmärksamma sociala problem, det vill säga de som drabbar samhället på strukturell nivå, är ofta att lyfta dem så att de synliggörs och lättare kan åtgärdas. Yazgan & Eroglu Utku (ibid.) visar att medias rapportering om gängkriminalitet och de lösningar som förespråkas av politiker och experter tenderar att *skapa* sociala problem. Genom att stämpla gängkriminella och framhäva problematiska etniciteter menar författarna att marginalisering och strukturell rasism tenderar att öka på grund av vinklade speglingar av fenomenet. Exkludering genom marginalisering bidrar till ett "vi och dem", även kallat *andrafiering* (se SOU 2006:30) som ett sätt att konstruera främlingar: de som inte hör hemma i en viss given kontext bör avlägsnas.

Yazgan & Eroglu Utku (ibid.) visar även att ideologiska diskurser som förstärks genom media spär på fördomar och stämplar gängkriminalitet som både säkerhets- och integrationsproblem. Danska förorter till Köpenhamn med framförallt turkiska och pakistanska anknytningar hamnar i fokus när dansk media vill koppla etniska orsaker till samhällsproblem. Yazgan & Eroglu Utku (ibid.) betonar att studiens syfte var att visa hur implicita meddelanden som sker i ledande dansk media sprider sig till samhällsdiskurser med ideologiska, maktrelaterade och diskriminerande effekter. Effekterna drabbar inte bara gängkriminella utan också Danmarks invånare med muslimska anknytningar. Det finns i forskningsartikeln paralleller till svensk nyhetsrapportering, där förorter som Stockholm, Göteborg och Malmö får enormt mediafokus, som också innehåller implicita budskap till läsarna som kan bidra till ökad andrafiering för etniska minoriteter.

4. Teoretiskt ramverk och begrepp, metod och metodologiska överväganden

I det här avsnittet presenteras uppsatsens teoretiska ramverk som har använts vid analysen av det empiriska materialet. Utgångspunkten tas i teorier om sociala problemkonstruktioner och vi belyser utifrån detta vissa teoretiska begrepp som är relevanta för analysen: *claims making*, *normativ femininitet* och *moralpanik*. Vi redogör även för analysmetod och hur vi gått till väga för att analysera artiklarna. Utifrån den teoretiska utgångspunkten som vår studie vilar på: diskursanalys, har vi valt att slå ihop teori och metod då diskursanalys i flera kvalitativa studier betraktas som både teori och metod (Winther Jørgensen & Philips 2000).

4.1 Socialkonstruktivism

Sohlberg & Sohlberg (2013:267ff) förklarar hur konstruktivism kan hjälpa forskaren att förstå hur begrepp eller fenomen socialt konstrueras. Men, kanske viktigare är att fenomenen och begreppen kan dekonstrueras det vill säga plockas isär i olika komponenter med syfte att skapa nya förståelser och perspektiv för fenomen som tycks självklara. I vårt fall handlar det om att bryta ner och plocka isär begreppet *gängkriminalitet* till dess beståndsdelar för att klarlägga vilka som har definitionsmakt att konstruera problemet, vilka aktörer som ges talutrymme samt vilka individer som tenderar att göras till syndabockar i diskursen. Burr (2015) skriver att det finns flera olika sätt att betrakta socialkonstruktivismen utifrån, men att vissa premisser binder dem samman. Att anta en socialkonstruktivistisk utgångspunkt menar Burr (2015) innefattar att inta en kritisk inställning till det som i vår uppfattning om världen och om oss själva tas för givet eller antas naturligt. Därtill är vår kunskap och världssyn alltid präglad av historisk och kulturell kontext, vilket kan ses som att kunskap inte behöver betraktas som sann eller falsk utan är föränderlig, “[...] we should not assume that our ways of understanding are necessarily any better [...]” (Burr, 2015:4). Burr tar vidare upp premissen att vårt sätt att uppfatta världen skapas och upprätthålls genom sociala processer och social interaktion. Hur vår syn på världen är

konstruerad innefattar även sociala handlingsmönster vilka får materiella konsekvenser. Exempelvis är brottsliga handlingar förenade med utdömande av straff.

Fokus för denna uppsatsen är hur gängkriminalitet framställs i media.

Gängkriminalitet utgör vad Loseke (2010) beskriver som socialt problem: problematiska förhållanden som påverkar många människor då det framställs som hotfullt för samhället. Det är samtidigt ett problem som det finns lösningar på och betraktas som angeläget att åtgärda. Som problem är gängkriminalitet synligt genom återkommande medierapporteringar om brutaliteten eller oskyldiga som faller offer för våldet. Förhållandena skulle i praktiken kunna existera utan att för den sakens skull betraktas som socialt problem. Därmed får gängkriminalitet sin betydelse först när en specifik definition av problemet i fråga lyckas övertyga större publik. Loseke kallar det för *claimsmaking*. Hon skriver: “[...] a *claim* is any verbal, visual, or behavioral statement that seeks to persuade audience members to define a condition as a social problem.” (2010:26). *Claimsmaking* (på svenska ungefär ”att göra anspråk på något”) blir därför relevant för oss eftersom dessa definitionsprocesser är de som vi avser att studera i denna uppsats. Delar i definitionsprocessen handlar om hur både ”problematiska människor” och problemets ”offer” konstrueras (ibid.).

Vi har även valt att belysa genuskonstruktioner utifrån det empiriska materialet. Intresset ligger i att undersöka hur femininitet konstrueras i mediala rapporteringar av gängkriminalitet. Grunden till olikheterna som tillskrivs genus menar Lander (2003) ligger i tolkning att kroppens anatomi är det som skiljer män och kvinnor åt. För att kunna förstå genusrelationen måste föreställningar om kroppen beaktas. Vilken kropp vi har avgör vilka egenskaper vi tillskrivs. Våra föreställningar om vad som är en ”riktig kvinna” eller ”riktig man” är därtill kulturellt och klassmässigt färgade. Lander (2003:33) skriver om *normativ femininitet*: “[...] vad som är passande och anständigt när det kommer till hur en kvinna ska vara och bete sig [...]”. Föreställningar om kvinnor som omvårdande förknippas exempelvis med moderskap och moral men också med egenskaper såsom svaghet och rädsla. Maskulinitet blir då en dikotomi, vilken tillskrivs egenskaper som står i motsats till det feminina. Konstruktioner av femininitet är i

det dagliga livet normaliserat och tas för givet samt bidrar till kontroll, där kvinnors beteende och handlade som faller utanför normativ femininitet ifrågasätts.

Ett annat begrepp av relevans för studien är *moralpanik*. I likhet med Loseke (2010) skriver Cohen (1987) hur sociala problem definieras i kollektiva processer bland samhällets medborgare, politiker och invånare. Med begreppet moralpanik avses hur media genom nyhetsrapporteringar blåser upp skräckinjagande rubriker genom att definiera vissa tillstånd som exempelvis "upplopp", "massförstörelse" eller "attack". Cohen (ibid.) lyfter moralpanik som ett problem med potential att angå alla genom att nå en större publik. Cohen förklarar begreppet:

A condition, episode, person or group of persons emerges to become defined as a threat to societal values and interests; its nature presented in a stylized and stereotypical fashion by the mass media; the moral barricades are manned by editors, bishops, politicians and other right-thinking people; socially accredited expert pronounce their diagnosis and solutions [...] (ibid. 1987:9ff).

Med analytisk förståelse av Cohens begrepp tydliggörs att media spelar avgörande roll i skapandet av sociala problem samtidigt som media ger indikationer om vilka som ska anses avvikande. När media alarmerar om hotfulla tillstånd får detta övriga aktörer att reagera och bidra med definitioner eller lösningar för att exempelvis säkerställa trygghet. När moralpanik skapas sker ofta överrapporteringar där artiklar, debatter och ledarsidor avlöser varandra, vanligen i stora mängder tätt inpå eller överlappande av varandra. Cohen (ibid.) understryker hur politiken kommer färga debatten ytterligare eftersom media utifrån olika politiska ideologier fokuserar på vissa fenomen men också att politiker och partier kommer med olika lösningar. Ett exempel är den sittande svenska regeringens åtgärdsplan¹⁰ för organiserad brottslighet eller hur olika tidningarna lyfter det som uppfattas särskilt hotat i samhället. Framförallt visar

¹⁰ <https://www.regeringen.se/artiklar/2019/09/regeringen-foreslar-ytterligare-atgarder-mot-gangkriminaliteten/>

begreppet moralpanik hur media framställer vissa fenomen som oproportionerligt stora och som överhängande faror för samhällets invånare. Vissa aktörer blir utmålade som onda, farliga eller som samhällets fiender - det vi väljer att benämna som "demonisering". Som motpol återfinns ofta samhället som "offer" för demonerna eller farliga aktörer.

Kritik har getts begreppet moralpanik eftersom det är diffust vem som inleder definitionsprocessen och som driver på att samhället befinner sig i fara. Det diffusa handlar således om att processen där fenomen framställs som oproportionerligt hot av kollektivet. Med andra ord, vem som driver på moralpaniken i fenomen eller vad som kan komma att bli föremål för detta i framtiden kan vara svårt att förutsäga. Moralpanik syns därför tydligast ju fler som är med och bildar den eller hur stort fokus den får (Flyghed 2000:224–228). När det kommer till gängkriminalitet blir Cohens begrepp tillämpligt för att det kan bidra med ökad förståelse kring medias roll i claims making-processen och för konstruktionen av gängkriminalitet som socialt problem.

4.2 Diskursanalys som teori och metod

Idag har människor enorm tillgång till nyheter via internet och det är lätt att konsumera texter för att förstå sig på samhället. Texter är bland de viktigaste redskapen för samhällsvetenskaplig forskning, inte sällan synonymt med kvalitativ forskning, där huvudsyftet är tolkning och förståelse av innehållet (Boréus & Bergström 2018). Centralt i dessa studier är att undersöka hur dominerande diskurser formuleras, hur de skapas eller framhävs som verklighetsbilder och representationer. Verklighetsbilder som dock inte bör ses som objektiva i någon "neutral" mening.

Börjesson (2003:21) använder sig av definitionen: "Diskurser är talordningar och logiker som bestämmer gränserna för vad som är socialt och kulturellt accepterat som 'sant', ' trovärdigt' 'fönuftigt' 'gott med mera.'" Att studera diskurser och sociala konstruktioner är liktydigt med att granska vad som *inte sägs*: det implicita i diskursen. Diskurser innebär skapandet av vissa identiteter, kategoriseringar eller begrepp där inga är neutrala då språket kopplas samman

med värderande associationer. Kortfattat går det inte att beskriva världen eller vissa grupper såsom gängkriminella på neutralt sätt.

Teorier om sociala konstruktioner (uttryckta genom diskurser) och diskursanalys syftar inte till att ge objektiva förklaringar till fenomen såsom gängkriminalitet, utan vill istället bidra med förståelse om fenomenets innebörd och konsekvenser samt vilka ställningar aktörer har i samtalet. Vidare lyfter Börjesson (2003) fördelarna med diskursanalys som teori och forskningsmetod: att den visar hänsyn till politiska krafter, sociala strukturer och vilka roller aktörer tilldelas.

Diskursanalys kan därför ge förståelse om hur exempelvis maktrelationer kan verka i och mellan orden, vilket går hand i hand med våra frågeställningar. Vi menar att vi med hjälp av denna teoretiska utgångspunkt och specifika metod kan analysera och studera vad som uttalas och inte – men också vilka av de inblandade aktörerna som ges mindre utrymme bland media. Vidare kan vi granska lösningarna som förespråkas på problemet. Utifrån vad som precis beskrivits ovan argumenterar vi att diskursanalys är relevant som metod och kommer hjälpa oss att besvara frågeställningarna.

En annan viktig analytisk utgångspunkt i studier av sociala problemkonstruktioner är hur kategoriseringar skapas och omskapas. Börjesson & Palmblad (2007) menar att diskursanalysen kan användas för att synliggöra kategoriseringar av vissa sociala grupperingar (exempelvis gängkriminella eller avvikare i samhället) som tenderar att skapa specifika identiteter eller egenskaper. Metoden är enligt författarna förenligt med forskning i socialt arbete som undersöker sociala problem och utgår från varför vissa personer hamnar i svårigheter. Med denna analysmetod kan även egenskaperna som tillskrivs dessa personer studeras och ifrågasättas - exempelvis hur kriminella får generella karaktärsdrag eller målas upp som *stereotyper* i media. Författarna vill även understryka diskursers olika effekter: vissa grupper exkluderas, vissa får mer makt i diskussioner och lösningarna som blir aktuella beror på vems intressen som företräds (ibid.). De menar att vad som definieras som problem och hur dessa ska lösas är frågor som angår alla samhällets medborgare:

[Det] talas om utestängningsprocesser och auktorisering genom ritualer [...] vem får tala och varpå vilar denna legitimitet?

Diskurser är då inte bara vad som sägs i olika sammanhang utan också vad som gör det möjligt att säga det [...] de kan begränsa handlingsutrymmet men även öppna för nya handlingsvägar - på gott eller ont (Börjesson & Palmblad 2007:12)

Som vi har nämnt ovan betonar Olsson (2006) att tidningarna främst vill skapa rubriker som fångar läsarnas intresse. Media spelar en avgörande roll i diskursen om gängkriminalitet, vilken ibland kan verka genom skrämselektiker som uttrycks i olika rubriker i våra tidningar. Ju värre problemet framställs, desto mer intressant och spännande är det för läsaren menar Olsson, vilket verkar gå i linje med den intensifierade samtida debatten om gängbildningar och gängkriminalitet.

4.2.1 Diskursanalytiska ingångar

Vår diskursanalys har tagit inspiration av såväl *kritisk diskursanalys* som *diskursteori*. Många diskursteoretiker håller med om att det inte finns enda metod för att bedriva diskursanalys utan snarare en rad olika forskningsstilar som är förenliga genom dess ontologiska ställningstaganden om att språket är en viktig utgångspunkt i sociala konstruktioner (Howarth 2007).

Kritisk diskursanalys har hämtat inspiration från kritisk teori och kritisk realism i synen på vetenskap och kunskap. Ett kritiskt förhållningssätt genomsyrar analysmetoden gällande sociala och politiska förändringar samt syftar till att visa att de föreställningar vi tagit för givet etableras genom bestämda sociala maktrelationer (Winther Jørgensen & Philips 2000). Kritisk diskursanalys utgår därför ofta från någon form av maktfråga som kan synliggöras genom att studera kontexten och hur språket definierar begrepp eller kategorier. Paltridge (2012) förklarar kritisk diskursanalys:

“Critical discourse analysis explores the connections between the use of language and the social and political contexts in which it occurs. It explores issues such as gender, ethnicity, cultural difference ideology and identity and how these are both constructed and reflected in texts [...] it might proceed from there

to deconstruct and challenge text(s) being examined [...] (Paltridge 2012:186)

Diskurser avgränsar den värld vi lever i genom sina sätt att beskriva och tala om världen. Exempelvis kan talet om gängkriminalitet ses som en diskurs vilken beskriver fenomenet på olika vis men där vissa moment eller karaktäristiska är mer framträdande än andra. Det vill säga att vissa saker blir mer tongivande beroende på vem som talar och hur exempelvis allmänheten väljer att lyssna eller hur de tar till sig "informationen". Precis som kritisk diskursanalys vill diskursteori visa på maktobalans eller maktkamper genom att studera förhållanden mellan språk och den sociala, kulturella och historiska kontexten.

Howarth (2007) menar att vi alltid befinner oss i en värld av meningsskapande praktiker och att det vore ologiskt att förneka världen. Diskursteori sätter därmed fokus på hur mening och betydelse är resultaten av språket och teckensystem. Exempelvis för att förstå betydelsen av ordet "kriminell" behöver en också förstå besläktade termer som "laglig", "brott" et cetera. I linje med socialkonstruktivism menar Winther Jørgensen & Philips (2000) att saker inte bara existerar ur tomma intet utan dessa konstrueras genom språket. Exempelvis konstrueras och reproduceras specifika förståelser av gängkriminalitet därför att vi benämner just detta både i tal och skrift. Språket används för att beskriva och konstruera verkligheten genom att stämpla eller kategorisera personer, grupper och händelser (Börjesson & Palmblad 2007). Det centrala i diskursteori är att betydelser aldrig är slutgiltiga eller fasta - utan är uppe för diskussioner och strider om definitioner av samhälle och identiteter. Diskurser, i den här förståelsen, försöker därför reducera begreppets mångtydighet till entydighet, det vill säga att ge vissa begrepp en fastare innebörd – samtidigt som diskursen ofta befinner sig i konflikt med andra diskurser som definierar verkligheten annorlunda (Winther Jørgensen & Philips, 2000).

Kritik som riktats till kritisk diskursanalys brukar framhålla att metoden inte är objektiv eftersom forskaren inte inkluderar läsarna eller de som producerat diskursen i tal eller text i sin analys. Det blir alltså subjektiva tolkningar av vad som menas och det finns risk att läsaren inte ser samma mönster eller implicita budskap som forskaren aktivt letar efter (Paltridge, 2012). Metoden har främst

fokuserat på förtryckande diskurser med få undantag vilket kan leda till cementering av vissa rasistiska eller sexistiska mönster. Det är något vi tar på största allvar och vill ta avstånd ifrån samt inte vill reproducera genom denna studie. Kritik mot diskursteori har i likhet med socialkonstruktivism bland annat varit att dessa inte gör anspråk på sanningar eller konkreta “giltiga” fakta. Positivister menar dessutom att försumma det objektiva insamlandet av data kan forskarens subjektivitet och roll som medaktör ibland uppfattas som “anarkistisk” (Howarth 2007) Det är något som diskursteoretiker är medvetna om. Howarth (ibid.) skriver att syftet med diskursteori inte är att producera sanningar eller återge en entydig “verklighet” som kan urskiljas i text eller tal, snarare eftersträvas en mer komplex hållning till “sanning”. Jämförelser görs mellan språkliga och sociala system och diskurser blir användbara verktyg för politisk- eller samhällsanalys.

4.3 Urvalsprocessen: val av artiklar samt tillvägagångssätt för inhämtning av data och avgränsningar

Syftet med uppsatsen är inte att göra en jämförande studie av hur exempelvis olika förskjutningar av begreppet gängkriminalitet gjorts över tid. Vi har valt att studera en pågående debatt om gängkriminalitet, såsom den hittills har tagit sig uttryck och intensifierats under 2019, bland annat genom regeringens åtgärdsplan¹¹, vilket indikerar ett förhöjt politiskt debattklimat. Vi har således valt att begränsa oss till artiklar från januari till oktober innevarande år. Merparten av dessa är skrivna i september och oktober månad vilket kan relateras till reaktioner på just åtgärdsplanen. Vi har valt att studera de två största dags- respektive kvällstidningarna för att de når störst publik, men är medvetna om att dessa utgår från olika politiska ideologier (för vilka som valdes och en utförligare förklaring, se nedan). I första urvalet sökte vi på orden “gängkriminalitet”, “gängvåld” och “kriminalpolitik” på valda tidningars hemsidor. Artiklar innehållande begreppen med kopplingar till andra kontexter än den svenska sorterades bort. Vi läste igenom totalt 60 artiklar och valde därefter ut ett 40-tal där alla berörde ämnet eller tog upp sökorden. I nästa steg valdes 20 artiklar ut, fem från varje tidning för

¹¹ <https://www.regeringen.se/artiklar/2019/09/regeringen-foreslar-ytterligare-atgarder-mot-gangkriminaliteten/> Hämtad 8 oktober 2019

att få variation. För att få en nyanserad bild där inte bara experter, politiker eller ledare talar, försökte vi även få med artiklar där så kallade gängkriminellas röster fanns representerade. Det sistnämnda var dock svårt att hitta, få artiklar från den tidsperiod vi valt att analysera ger gängkriminella talutrymme. Vi försökte även att få med olika partiers åsikter och inte bara de som drivit frågan längst eller de som varit mest aktiva i debatten. Vilket medförde en blandning av artiklar i form av debatt-, ledare- och nyhetsartiklar. Vi gjorde således ingen distinktion mellan vilken typ av artiklarna som valdes ut, vi är dock medvetna om att dessa kan ha olika syften. När vi sedan presenterar dessa i analysen så refererar vi endast till vilken tidning och publikationsdatum. Vårt fokus ligger inte på artiklarnas författare utan på innehållet.

De tidningar som valdes ut skriver följande om sin ideologiska och politiska ställningstaganden på sin hemsida:

- **Dagens Nyheter** skriver själva på sin hemsida: “DN:s nyhetsredaktion arbetar opartiskt – vi tar inte ställning politiskt eller i andra frågor. Med tillägget att “Ledarredaktionens politiska hållning är oberoende liberal.”¹²
- **Svenska Dagbladet** skriver på sin hemsida: “Ledarsidan är partipolitiskt oavhängig med beteckningen obunden moderat; den redigeras på en värdegrund av förenad liberalism och konservatism”.¹³
- **Aftonbladet** skriver att: “Aftonbladets ledarsida beskriver sig som ”oberoende socialdemokratisk”, men nyhetsredaktionen har ingen politisk färg”.¹⁴
- **Expressen** ger följande beskrivning: “Expressen är en klassisk kvällstidning. Expressen är också en liberal tidning. Det betyder att det för oss inte finns något viktigare än människan, hennes berättelser, drömmar och dramer”.¹⁵

¹² <https://www.dn.se/nyheter/nyheter-hem/sa-jobbar-dn-med-kvalitetsjournalistik/> Hämtad 10 oktober 2019

¹³ <https://kundservice.svd.se/omsvd/> Hämtad 10 oktober 2019

¹⁴ <https://www.aftonbladet.se/a/LOIQ4/om-aftonbladet> Hämtad 10 oktober 2019

¹⁵ <https://www.expressen.se/om-expressen/valkommen-till-expressen/> Hämtad 10 oktober 2019

4.4 Tillvägagångssätt för analys av artiklar

Efter att artiklarna valts ut har dessa skrivits ut och vi läste igenom allt empiriskt material noggrant flertal gånger. Under läsningen ställdes frågor till materialet med utgångspunkt i uppsatsens syfte och frågeställningar, frågor som också är präglade av det teoretiska ramverket om sociala konstruktioner och diskurser: vilka beskrivningar av gängkriminalitet framträder i artiklarna? Hur fördelas skuld, ansvar och talutrymme? Vilka lösningar presenteras i artiklarna? Hur framställs det och de som är problematiska, alltså vem är problemet och var finns det? Frågorna utgör i sig specifika teman för att bryta ner begreppet gängkriminalitet i mindre beståndsdelar. Bergström & Ekström (2018) skriver att en bör skapa teman för att få en övergripande struktur över sitt material. Frågorna ovan har således använts som verktyg för att skapa olika teman. I linje med Winther Jørgensen & Philips (2000) har vi intagit ett kritiskt förhållningssätt och studerat hur olika maktförhållanden framträder i de texterna vi analyserat, vilket handlar både om beskrivningar av kontexten och hur människor definieras. Därtill vilka röster som mest är framträdande i diskursen. Med hjälp av diskursteori (Börjesson & Palmblad 2007, Winther Jørgensen & Philips 2000) har vi kunnat analysera vilka språkliga beskrivningar som görs och vilken ”verklighet” som därigenom konstrueras.

4.5 Studiens tillförlitlighet

Winther Jørgensen & Phillips (2000) skriver att diskursanalys kan sägas vara valid utifrån hur analytiska påståenden kan bidra till att diskursen ges ett visst sammanhang. Analysens trovärdighet och färdighet är beroende av om det finns element i den diskursanalytiska redogörelsen som saknar relevans och således inte passar in. Författarna menar att hur forskningsresultaten presenteras får betydelse för studiens trovärdighet. Läsaren av denna uppsats ska kunna bedöma våra tolkningar utifrån hur vi valt att beskriva fenomenet som har studerats, inte bara genom hur vi presenterar analys och slutsatser utan genomgående i hela uppsatsen.

I relation till vad Winther Jørgensen & Phillips (2000) påpekar är vi tydliga med hur vi gått tillväga i forskningsprocessens alla delar. För presentation av

analysdelen har representativa exempel valts ut från det empiriska materialet i form av citat. Vi har därtill redogjort och motiverat hur vi tolkat det analyserade materialet. Bryman (2018:467) skriver: "[...] en direkt tillämpning av reliabilitets- och validitetskriterier på kvalitativa undersökningar handlar om att dessa kriterier förutsätter att det är möjligt att komma fram till en enda och absolut bild av den sociala verkligheten." I relation till detta resonerar vi likt Burr (2015): att vårt syfte med studien, givet ett socialkonstruktivistiskt perspektiv, inte är att presentera den "sanna" bilden av verkligheten. Snarare vill vi ifrågasätta och problematisera det som tycks tas för givet och ses som sanning.

Tillförlitlighet handlar bland annat om studiens trovärdighet och pålitlighet (Bryman, 2018), där vi förlitar oss på att vi har varit transparenta med hur vi kopplat tidigare forskning och applicerar den teoretiska ståndpunkten på vårt empiriska material, så att graden av både trovärdighet och pålitlighet ökat. Dessutom vill vi tydliggöra vår medvetenhet om att vår studie återger en viss bild av den sociala verkligheten utifrån de specifika val vi gjort gällande både vårt syfte och våra frågeställningar. Det gäller också i relation till avgränsning i teori, metod och insamlad empiri, vilket skulle kunna vara problematiskt för studiens överförbarhet (ibid.).

4.6 Förförståelse om ämnet

Båda författarna till denna uppsats är socionomstudenter på Göteborgs Universitet och har läst valbar fördjupningskurs med kriminalitetsinriktning. Vi har träffat klienter med kopplingar till så kallade gäng och kriminella nätverk genom vårt arbete vid sidan om studierna. Det har naturligtvis påverkat oss och vår förförståelse. Vi har fått en viss praktisk erfarenhet som har bidragit till ökat intresse för fenomenet gängkriminalitet, samtidigt som detta inte varit tillräckligt för att skapa en full förståelse om samhällets uppfattning om gängkriminalitet. Vår förståelse av fenomenet utgörs främst av socionomperspektiv där ett kritiskt förhållningssätt präglar oss. Vi har i rollerna som samhällsmedborgare gjort antaganden utifrån den information som media har förmedlat. Vi har utifrån vår förförståelse vissa antaganden om gängkriminalitet, vilket bland annat innefattar att gängkriminalitet blivit föremål för intensiv debatt där vi båda ställer oss

kritiska till problemets framställning och de förslag som politiker och ledare förespråkar. Vilka enbart verkar framföras för att lugna väljare och läsare.

Våra föreställningar om fenomenet har bidragit till en nyfiken och intresserad inställning till gängkriminalitet - men precis som hos politikerna och media tycker vi att vårt kunskapsläge behöver stadigare grund. Vi hoppas därför att intresset och nyfikenheten kommer vara verktyg när vi nedan dekonstruerar problemet, inte bara för oss själva utan även för samhällets intresse. Gängkriminalitet är inget nytt fenomen eller begrepp, vi har gjort antaganden att fenomenet inte ökat lavinartat utan att diskursen eller medias rapportering istället gör att vi pratar om det allt mer. Det är vår uppfattning att samhällsproblem, men också socialt arbete präglas av olika sociala problem som går i vågor eller ”trender”. Tidigare har det pratats mer om flyktingströmningar, ensamkommande barn och hedersrelaterat våld. En gemensam nämnare för dessa fenomen är att de implicit beskriver maktstrukturer i den aktuella kontexten, i det här fallet det svenska samhället mellan majoritetsbefolkningen och de grupper som betraktas som problematiska.

Vi är medvetna om att diskursen om gängkriminalitet är politisk och att det genom val av citat i analysdelen kan tolkas som att vi är av en viss politisk åsikt. Vi vill dock understryka att vi inte ställer oss bakom någon specifik politisk ståndpunkt även om våra reflektioner går mer i linje vissa sätt att betrakta problemet på.

4.7 Forskningsetiska överväganden

Det finns forskningsetiska principer att förhålla sig till. Om studier använder så kallade aktiva deltagare, exempelvis intervjupersoner, krävs vanligen samtycke från deltagarna – vilket inte är fallet i denna studie. Enligt Vetenskapsrådet (2002) behöver samtycke inte efterfrågas vid användande av uppgifter som gjorts offentliga genom exempelvis publikation i media. I vår studie använder vi oss av redan publicerat material. Det betyder såklart inte att vårt val att analysera tidningsartiklar står utanför etiska hänsynstaganden eller överväganden. Vi har reflekterat kring att personer som låtit sig intervjuas i de analyserade artiklarna inte gett samtycke till att deras uttalande används i studier som denna. Vi betraktar

dock, att syftet med ett sådant deltagande är att uttalanden ska bli offentligt publicerade.

Vårt fokus ligger inte på enskilda personer som skriver eller uttalar sig i artiklarna utan på vad som skrivs och hur fenomenet gängkriminalitet konstrueras genom media. Vi är medvetna om att mycket av det som skrivs har kopplingar till politiska partier eller myndigheter och det vore svårt att inte omnämna detta. Politiker omnämns i vissa fall vid namn, då i relation till deras politiska position och ställningstaganden – inte med hänvisning till dem som privatpersoner. De artiklar som utgör vår empiri omfattas av upphovsrättslagen eftersom de är offentliga genom publikation på nyhets sajter. I upphovsrättslagens (SFS 1960:729) 1 kap. 3§ framgår att: “upphovsmannen [ska] angivas i den omfattning och på det sätt god sed kräver” samt att material inte får användas på ett sätt som kan ses kränkande för upphovsmannen. Vi vill därför tydliggöra att artiklarna används i forskningssyfte samt redogör tydligt genom uppsatsen varifrån vi inhämtat empirin, med länkar till dessa.

Loseke (2010) skriver att forskare och forskning utgör delar av processen vid claims making, antingen för att exempelvis genom forskning påvisa vissa förhållanden eller så används forskning av andra aktörer som medel att påvisa starkare stöd för sina egna claims (åberopanden). Även Sohlberg & Sohlberg (2013) berör detta och menar att forskares konstruktioner kan ses som analytiska då de syftar till att analysera och förstå olika sociala företeelser. Vi har reflekterat kring att det kan finnas viss problematik i en studie som denna, då det finns risk att diskurser och stereotypa föreställningar förstärks eller att det kan framstå som att vi tar ställning mot den diskussion som förs kring gängkriminalitet. Vi har antagit ett kritiskt förhållningssätt för att analysera begreppet samt synliggöra vilka processer som ligger bakom problemets framställning – inte för att förneka att gängkriminalitet är ett stort problem .

Det ämne vi valt att studera är ett ämne som väcker många känslor och det är rimligt att påstå att det i princip aldrig finns något positivt förknippat med begreppet gängkriminalitet. Vår avsikt är att beskriva hur gängkriminalitet konstrueras som socialt problem, vilket innefattar att ifrågasätta rådande diskurser

kring ämnet. Det innebär inte att vi på något sätt förringar gängkriminalitetens negativa konsekvenser eller de människor som drabbas.

4.8 Arbetsfördelning

Vi har tillsammans utformat strukturen på uppsatsen och diskuterat innehållet i de olika delarna. Vi har delat informationsinsamlingen mellan oss för att sedan diskutera vad vi funnit som relevant för studien samt för att vi båda ska ha lika stor delaktighet och kunskap om uppsatsens olika delar. Vi har haft regelbundna träffar för diskussion men själva skrivandet har till stor del, på var sitt håll, genomförts i ett gemensamt dokument via Google Docs. Det gemensamma dokumentet har underlättat samarbetet och det har varit möjligt att föra diskussion i realtid även på distans.

5. Analys och resultat

I denna del presenteras våra analyser och resultat. Vi kommer att visa hur vi likt Sohlberg & Sohlberg (2013) dekonstruerat begreppet gängkriminalitet och lyfter fram dess beståndsdelar i åtta olika avsnitt. Vi inleder med en introduktion som belyser svårigheterna med att reda ut olika begrepps betydelser under rubriken *Gängkriminalitet i relation till andra begrepp*. Därefter går vi igenom temat *Ett kvinnligt fenomen i manlig skrud* där kvinnor osynliggörs eller får passiva roller i diskursen. Gängkriminalitet porträtteras som ett hot mot samhället och dess trygghet, vilket vi belyser i *Hotet mot Sverige*. Efter detta tittar vi i avsnittet *Det ”främmande” i fokus* på vilka som specifikt anses hota samhället samt visar hur gängkriminella framställs, där temat är att gängmedlemmarna och de problem de skapar inte är ”svenskt” utan härstammar utanför landets gränser. Därefter synliggör vi hur *Orsak, skuld och ansvar* fördelas. Vi diskuterar sedan hur ”hotbilden” får politiker, ledare och experter att regera med slagkraftiga ord som går att likställa med krigsretorik i delen vi kallar för *Inbördeskrig*. I avsnittet därefter redogörs för *Lösningar på problemet*.

I de teman vi nämnt ovan, hör det till vanligheten att kriminalpolitik ofta diskuteras och starkare kontroll förespråkas med skärpta lagar samt att polis ska

slå tillbaka för att lösa problemen. Som motpol till detta avslutar vi med temat vi valt att kalla *Mjukare tag*, som synliggör de röster som lyfter strukturella problem, satsningar på välfärden eller bättre förutsättningar för förebyggande åtgärder. Rösterna är viktiga att framhäva för att debatten ska nyanseras.

5.1 Gängkriminalitet i relation till andra begrepp

I detta inledande avsnitt ger vi exempel på hur begrepp ges olika betydelser och hur dessa relateras till varandra, när de används i medias rapportering i linje med diskursteori (Howarth 2007). I det empiriska materialet fann vi att begreppet gängkriminalitet används tillsammans med andra benämningar såsom: *organiserad brottslighet, kriminella nätverk, kriminella kretsar, det grova våldet, den grova kriminaliteten, gängvåld(et), organiserad kriminalitet, skjutvapenvåld, kriminella gäng, gängskjutningar*. Beroende på formulering är det i flera fall svårt att avgöra om begreppen används för att ytterligare beskriva eller benämna gängkriminalitet med synonyma begrepp eller om begreppen avser olika saker. Exempelvis inleds en artikel med att “Den organiserade brottsligheten [...]” för att i nästa stycke fortsätta med att “Gängkriminaliteten är ingen nyhet för oss [...]” och sedan återgå till begreppet organiserad brottslighet (Expressen 2019-08-22). Begreppsanvändningarna är tämligen förvirrande, det är vid en första anblick oklart om begreppen skall tolkas som synonyma eller om det faktiskt är olika men sammanhängande fenomen som refereras till i artiklarna. Ett annat exempel:

Den organiserade brottsligheten har blivit allt grövre. De senaste åren har skjutningarna - ofta kopplade till kriminella gäng - ökat kraftigt samtidigt som den organiserade brottsligheten är en maktfaktor i de mest utsatta områden. (Aftonbladet 2019-09-05)

Vår tolkning av citatet har gjorts med hjälp av Larssons (2018) och Currys & Deckers (2003) resonemang om skillnaden mellan gäng och organiserad brottslighet. Vi ser att skjutningar med koppling till kriminella gäng och organiserad brottslighet kan förstås som två skilda fenomen, men att de framställs likna varandra i allvarlighetsgrad – de blir grövre och ökar. Loseke (2010) menar att en del i att framställa och få något accepterat som ett socialt problem är att framställa just det problemet som det viktigaste att fokusera på. Att använda

gängkriminalitet synonymt med eller i relation till begreppen som presenterades inledningsvis i detta avsnitt, kan ses som en strategi för så kallade "claims makers" att hålla publiken, läsare eller väljare, intresserade eftersom människor tenderar att tröttna på att höra samma claims om och om igen. Loseke (2010) benämner detta som "piggybacking" och "domain expansion". Ett "nytt" problem, i det här fallet gängkriminalitet, kopplas till ett redan accepterat socialt problem, såsom organiserad brottslighet eller grovt våld. Det får det redan existerande sociala problemet att expandera och görs relevant. Att olika begrepp används i debatten kring gängkriminalitet tolkar vi därför som ett sätt att förstärka bilden av problemet, då ju fler begrepp som kan kopplas till gängkriminalitet desto större och mer omfattande kan problemet ses. Utan att förringa allvarlighetsgraden av vad som sker och drabbar vissa hårdare än andra i vårt samhälle idag, menar vi att det är viktigt att synliggöra de bakomliggande definitionsprocesserna av hur gängkriminalitet framställs.

När det saknas tydliga definitioner av gängkriminalitet, kan begreppet användas i politiska syften för att visa på hur en "ny" våg av kriminalitet sköljer över Sverige. Vi ser i likhet med Thompson et al. (2000) att gängkriminalitet inte alls är ett nytt fenomen och likt Kennedy & Richards (2012) tolkar vi att det är problematiskt att använda gängkriminalitet utan tydlig definition. Som begrepp har gängkriminalitet potential att inbegripa fler aktörer än exempelvis EU:s definition på organiserad brottslighet (se s. 10). Vår tolkning är att organiserad brottslighet sker mer i det dolda och att gängkriminalitet – såsom det presenteras i media – är mer synligt genom uppmärksammade skjutningar och sprängningar. Det kan kopplas till hur BRÅ¹⁶ definierar organiserad brottslighet (se s.14).

5.2 Ett kvinnligt fenomen i manlig skrud

I vårt empiriska material framträder köns- eller genusaspekter av gängkriminalitet först när media talar om kvinnor med kopplingar till fenomenet. I annat fall framstår gängkriminalitet som mer eller mindre könsneutralt, åtminstone på en medveten nivå. Det synliggörs genom användandet av begrepp som *gängtjejer* och *gängkvinnor*. Den här studien var först inte tänkt att ha något fokus på kön

¹⁶ <https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/organiserad-brottslighet.html> Hämtad 9 oktober 2019]

eller genus men vi insåg att det blir svårt att inte ta hänsyn till det faktum att genom användandet av begrepp som ovan, förstärks stereotypa föreställningar om femininitet vilket gör gängkriminalitet till ett manligt fenomen. Ett exempel på koppling mellan genus och gängkriminalitet är hur statsminister Stefan Löfven framhäver att det är pojkar som är i riskzonen för gängrekrytering: ” – Om man då är en pojke som slutat skolan utan fullständiga betyg så kan det upplevas som att du inte har några val. Om då kriminella kommer och erbjuder uppmärksamhet och respekt så är det väldigt lätt att fastna” (Aftonbladet 2019-06-15). Även hur gängkriminaliteten beskrivs med hög grad av våldskapital och våldsanvändande, bidrar till att begreppet gängkriminalitet implicit kopplas samman med maskulinitet. Kvinnor som befinner sig i gängkriminella miljöer beskrivs som:

[...] medberoende i kriminalitet. De utnyttjas, får ta lån för att betala mannens skulder eller ta hand om män som kommer hem sönderslagna eller skjutna. Många utsätts också för våld och hot själva, och dras in i själva brottsligheten. (Aftonbladet 2019-09-21)

Påstående om medberoende i kriminalitet är som vi förstår det, ett något annorlunda och nytt sätt att utvidga begreppet medberoende på (Börjesson et. al 2013). Att vara *medberoende i kriminalitet* verkar vara ett specifikt sätt att analysera just kvinnor som begår kriminella handlingar. Lander (2003) skriver att mäns kriminalitet utgör normen och betraktas på så sätt som det “normala” och överensstämmer med föreställningar om kriminalitet (och män). Vi tolkar citatet ovan som att kvinnor inte är kapabla att utöva samma “typ” av kriminalitet som män utan istället faller offer för mäns kriminalitet. Dock, i det här fallet inte på det traditionella sättet som exempelvis rån- eller våldtäktsoffer. Däremot går det att utläsa att kvinnor inte själva förefaller göra valet att begå kriminella handlingar utan de gör så för att deras män utnyttjar dem. I förhållande till en normativ femininitet som Lander (ibid.) tar upp, tolkar vi utifrån citatet att kvinnor konstrueras som sårbara och utsatta men samtidigt omhändertagande – de plåstrar om sina skadade män. De befinner sig inom ramen för en kriminell miljö men faller utanför normen om gängkriminalitet. Det faktum att de är kvinnor gör deras brottslighet till avvikande i relation till männens brottslighet. När de begår brott rör sig kvinnorna utanför ramen för en accepterad femininitet, men kanske vägs

detta upp av omhändertagandet av sina skadade män. På så sätt agerar de i viss mån fortfarande i enlighet med vad som socialt förväntas av dem.

I samma artikel intervjuas en man utifrån sin professionella roll som innefattar att hjälpa personer som vill lämna kriminella miljöer. Det är hans uttalanden som kan läsas i citatet ovan. Han uttrycker också att “- Kvinnorna är alltid längst ner i hierarkin och inte värda ett skit i gängen.” (Aftonbladet 2019-09-21). Lander (2003) menar att den kunskap vi får och det vi “vet” om “de avvikande” eller som hon beskriver “den andre” (i detta fallet en kvinna som mäts i relation till en man) är resultatet av definitionsprocesser samt kategoriseringar av personer som har makt att hävda just den kunskapen. Artikeln avslutas med en kort kommentar av en “före detta kriminell kvinna”, dock inte utifrån hennes bild av sig själv i det sammanhang hon levte i. Istället har den definitionsmakten tagits över av en professionell. Förvisso beskrivs han som “ex-kriminell” och får således tänkas ha viss erfarenhet som andra professionella inte besitter. Å andra sidan kan det antas att han som man reproducerar stereotypa genuskonstruktioner av femininitet. Det är intressant att fundera över. Om kvinnor skulle konstruera eller beskriva sig själva på samma sätt, får vi dock inte veta, vilket gör att vi inte behöver ta denna beskrivning som giltig för alla kvinnor eller som sanning (Burr 2015). Vidare skapas deras identiteter i relation till män som norm, vilket kan jämföras med hur exempelvis damfotboll antas skilja sig från fotboll. Samtidigt som kvinnorna framställs som hjälplösa och offer för mäns kriminella handlingar, framhålls i artikeln att:

Få kvinnor som vill lämna kriminella nätverk har kunnat få rätt hjälp [...] Många skäms och vill inte berätta vad de varit med om för någon [...] Det pratas om gängkriminalitet och männen som blir skjutna, man glömmer bort att kvinnor också drabbas. (Aftonbladet 2019-09-21)

Det kan återigen kopplas till de stereotypa föreställningar och den normativa femininitet som talar om vad som är “acceptabelt” beteende från en kvinna. Loseke (2010) talar om hur offer och problematiska personer konstrueras inom ramen för konstruktionen av sociala problem. “Värdiga” offer konstrueras som personer förtjänta av sympati och som inte kan beläggas med ansvar för de

skadliga och traumatiserande handlingar de utsatts för. Kvinnor med kopplingar till kriminella gäng framställs enligt vår tolkning av artikeln som "fel" typ av offer. Loseke (2010) menar att offer bedöms utifrån deras egen delaktighet i en problematisk situation. När kvinnor begår brott och således agerar likt män kan föreställningen om dem ändras till "icke-oskyldiga" eller "ovärdiga offer" då de inte agerar i linje med konstruktionen om kvinnors moraliska och omhändertagande beteenden.

5.3 Hotet mot Sverige

I detta avsnitt visar vi hur gängkriminalitet framställs som socialt problem. Som Cohen (1987) påpekar i sin studie, verkar det som om media tillsammans med de som ges talutrymme huvudsakligen vill skapa någon form av rädsla för gängen. Det görs genom kraftfull retorik som visar hur allvarlig situationen är samt hur alla i befolkningen och samhället som stort riskerar att bli drabbade av gängen, grov brottslighet eller skjutningar. Vilket kan förstås i ljuset av moralpanik som Cohen (ibid.) använder för att visa hur samhällsfenomen definieras eller framställs som enorma hot mot centrala, grundläggande värderingar och den trygghet som vi sägs ha rätt att kräva. Det är inte ovanligt att denna definitionsprocess sker på ett stereotypt eller förenklat sätt i de artiklar vi valt att analysera.

Både implicit och explicit förklaras i artiklarna att hotet inte kommit över en natt, inte heller är det något som uppstått ur tomma intet eller plötsligt drabbat Sverige. Det är ett hot som i en tydlig nationalistisk retorik beskrivs komma utifrån, där Sverige och nationen i någon mån sägs vara offret. I artiklarna framkommer bland annat att allt som vi i Sverige antas att stå för, våra värderingar, trygghet och grund är hotat av gängen. Denna "hotdiskurs" är väldigt tydlig med att den överhängande faran är något främmande som drabbat "vårt" land, att åtgärder behövs omedelbart, invånarna behöver vara rädda och ta detta på största allvar.

Regeringen anklagas för att famla i fråga om gängvåldet och vad som beskrivs som en växande otrygghet. Gängkriminaliteten håller på att förändra Sverige i grunden, anser Moderaterna. - Det grova våldet håller på att riva sönder det samhälle som vi känner och det

land som vi vill att Sverige ska vara [...] (Svenska Dagbladet 2019-06-25)

Beskrivningen av det grova våldet är intressant och visar på att detta hotet är mycket allvarligt och att problemet inte funnits i “ett tidigare Sverige”. Istället är detta något som vuxit fram, medborgare och politiker hade tidigare sammanhållning som gjorde svenska samhället tryggt. Därtill framkommer att de som ska ha det yttersta ansvaret för vår säkerhet, regeringen, *famlar*. Att famla (i mörkret) kan tolkas som att regeringen blundar för problemet, inte vet hur de ska agera eller att regeringen saknar förståelse i frågan om gängkriminalitet. Retoriken och sätten att argumentera utvecklas på liknande sätt i andra artiklar:

Det svenska samhällskontraktet knakar i fogarna. Den grova gängkriminaliteten håller hela stadsdelar i ett järngrepp. Långvariga integrationsproblem har övergått i en akut integrationskris som skapar livslångt bidragsberoende för enskilda och slår hårt mot kommuners ekonomi. Utvecklingen måste brytas och därför presenterar Moderaterna idag en budget som prioriterat detta (Svenska Dagbladet 2019-10-03)

I denna artikel framkommer hur Sverige just nu befinner sig i kris där gängkriminalitet kopplas samman med vad som beskrivs som integrationsproblem och dess kostnader i både pengar men också i trygghet. Det sägs redan ha drabbat kommuner eftersom det “slår hårt” mot deras ekonomi. *Det svenska samhällskontraktet* är särskilt intressant i sammanhanget och kan förstås som att svenska medborgare förpliktat sig att följa lagar och regler samt att bidra till att samhället inte blir laglöst. Det kan även handla om att medverka till samhällets trygghet och att Sverige förblir demokratiskt. Precis som Pollack (2001) och Thompson et al. (2000) ställer vi oss kritiska till att när samhället beskrivs som hotat, rättfärdigar politiker tillsammans med media att grupper målas ut som farliga för samhället.

Samtidigt som polisen genomförde den största omorganiseringen sedan förstatligandet tog Sverige emot 163 000 asylsökande. Det medförde stora praktiska och ekonomiska utmaningar när frågor

som berörde boende, skolgång och arbete skulle hanteras vid sidan av alla andra arbetsuppgifter [...] Sammantaget är det alltså ingen slump, otur eller tillfällighet som gjort att brottsligheten och otryggheten är ett av vår tids största samhällsproblem (Dagens Nyheter 2019-09-02)

Citatet förklarar att polisen inte kunnat ta itu med ”problemen” på grund av deras stora omorganisering vilket resulterat i att flera delar av samhället blir lidande eller hotat. Hotet mot svenska samhället beskrivs i denna artikel både på praktisk och ekonomiskt nivå - men också mot rättsstaten då polisväsendet inte klarar att minimera hotet eller att åtgärda situationen. Korrelationen eller det eventuella sambandet mellan asylsökande och kriminalitet lämnas helt oförklarad för läsaren. Av följande citat är det dock inte svårt att förstå vilka som avses när områden beskrivs som problematiska:

Avrättningar och sprängningar på våra gator river sönder vårt samhälle och skapar livslånga trauman för offer och anhöriga [...] Enligt Polismyndigheten finns det i landet 60 utsatta områden, varav 22 är särskilt utsatta. Där kan gängen skapa sina parallella strukturer och rekrytera yngre, i vissa fall barn, till den kriminella miljön [...] Kampen mot kriminaliteten går hand i hand med skolans, socialtjänstens och civilsamhällets arbete för att rädda unga från att hamna i framtida kriminalitet. Men det krävs också handling här och nu. Det är nu som våldsspiralen måste brytas och tryggheten på gatorna behöver återupprättas.” (Aftonbladet 5 sep 2019-09-05)

Termer som *särskilt utsatta områden* förblir odefinierade i artikeln men får oss inte att tänka på höginkomstområden. Vi får i skarpa ord och hård retorik läsa om gängen vars hemvist lokaliseras till särskilda platser: områden framställs som bidragande till ökad gängkriminalitet genom rekrytering, våldsspiraler och ”på andra sidan samhället”. Avrättningarna ”på gatorna” beskriver hur Sverige befinner sig under hot och nästintill kan beskrivas som krigszoner med anarki. Förövarna jämförs med något farligt eller skrämmande då de “river sönder vårt samhälle” likt rovdjur.

Retoriken bidrar till vad Yazgan & Eroglu Utkus (2017) forskning visade: hela områden utmålas som hotfulla. Det kan tolkas som att dessa områden riskerar att sprida våldet från de mest utsatta områdena till resten av landet. I en artikel (Expressen, 2019-08-14) skrivs att “Brott och extremism har blivit en blågul exportvara” och ställer frågan “Hur kommer det sig att Sverige blivit en exportör av gängkriminalitet och extremism?”. Nu handlar det inte bara om ett hot mot det svenska samhället, utan även mot andra samhällen utanför riksgränserna. Sverige, som tidigare ansetts vara ett tryggt och välmående land har nu omvandlats till ett land i kris och framställs dessutom som ett land som sprider sina sociala problem till andra länder:

På den spanska solkusten har det fruktade svenskgänget [...] satt skräck med beställningsmord, tortyr och sprängdåd mot en barnfamilj. Några av de jihadister som låg bakom terrordåden i Paris och Bryssel 2015 och 2016 har Sverigekopplingar. Så är också Sverige ett av de länder i Europa som haft flest IS-terrorister per capita. [...] Just nu sitter fyra gängkriminella från Rinkeby-Tensta häktade för ett dubbelmord i Köpenhamn. [...] Nu vill den danska S-regeringen säkra gränsen mot Sverige. Det, om något, borde vara en väckarklocka. (Expressen 2019-08-14)

I citatet likställs gängkriminalitet med extremism och terrordåd och Sverige framställs som bas för terrorister. Påvisandet av att barnfamiljer utsätts och drabbas av grovt våld kan ses som en claims making-strategi som Loseke (2010) menar går ut på att presentera problem med så allvarliga konsekvenser som möjligt. Artikeln berör i grunden en gränsöverskridande politisk diskussion om att nazister med kopplingar till Sverige genomfört våldsdåd i ett av våra grannländer samt att “Nordiska nazisters starkaste fäste är Sverige” (Expressen 2019-08-14). I artikeln framkommer att Norges nuvarande statsminister Solberg anser detta som problematiskt och något som ska tas på allvar samt efterfrågar gemensamma insatser mellan länder. Genom artikeln görs åtskillnad mellan olika grupperingar som kan kopplas till kriminalitet, främlingsfientliga grupperingar och de gängkriminella (där endast de sistnämnda kopplas samman med terrorister).

Nazismen diskuteras i artikeln som ett problem som måste hanteras, men utan samma tydliga beskrivning av det problematiska som görs för gängkriminalitet. Hotet i form av gängkriminalitet riskerar dessutom att sprida sig likt eld inte bara till resten av landet utan även till andra länder. Utifrån hur problemet framställs och gränsdragningar som görs, tolkar vi det som att gängkriminaliteten utgör ett större hot mot Sverige och andra länder i sin helhet, medan nazister "bara" hotar specifika grupper av människor. Det får oss att se till Thompson et al. (2000) som menar att media (möjligen i försäljningssyfte) målar upp vissa grupper eller individer som större hot mot samhället än andra. Slutligen är detta intressant likt Richardsons & Kennedys (2012) forskning om att minoritetsgrupper med koppling till "gäng" i högre grad förekommer i nyhetsrapportering till skillnad från "vita gäng" exempelvis främlingsfientliga grupperingar.

5.4 Det "främmande" i fokus

I denna del har vi strävat efter att sammanställa vilka det är som bidrar till otrygghet och osäkerhet enligt de med talutrymme i diskursen om gängkriminalitet. Invandringen förklaras som orsaken till gängkriminalitet och som ett fenomen som tagit sig över Sveriges gränser. Här finner vi precis som Yazgan & Eroglu Utkus (2017) visade med sin forskning, att debatten kring gängkriminalitet innehåller implicita budskap om nationalism och mellan raderna främlingsfientlig retorik.

Olsson (2006) skriver att journalister och artiklar sällan ljuger medvetet och att fakta oftast står på neutral grund. Det ligger i medias uppdrag att bland annat sälja tidningar eller på andra sätt göra sig intressanta i publikens ögon. Dock menar Olsson (ibid.) att det är värre när journalister och ledare förmedlar många uppgifter som lätt kan tolkas missvisande. Det gäller framförallt när hela grupper eller områden målas ut som farliga, onda eller hot mot oss "goda". Något vi ser som genomgående tema i debatten om gängkriminalitet. Cohen (1987) lyfter likt Olsson (2006) hur media skapar moralpanik genom att måla ut grupper som onda, farliga eller fiender, vilket bidrar till *demonisering*.

Det går i linje med det Pollack (2004) beskriver hur brott utgör en stor del av medias utbud och att nyheter eller underhållning med kriminalitet ibland är svåra

att separera från varandra. Vi som privatpersoner har ett intresse för kriminalitet eftersom vi ser serier, dokumentärer och filmer – men även nyheter som lyfter kriminella på spännande sätt. Att någon grupp är farlig, ond eller roten till problem fångar vårt intresse liksom sagor där det finns tydlig åtskillnad mellan det onda och det goda. Det kan med andra ord bli spännande att läsa om de avvikande gängkriminella eller att vissa områden eller grupper målas ut som potentiellt farliga. Men detta riskerar också att skapa andrafiering (se SOU 2006:30) av de ”främmande” som i sig kan leda till ökad segregation eller främlingsfientlighet.

Moderaterna vill också att polisen ska få ökad tillgång till Migrationsverkets register över till exempel asylsökandes fingeravtryck och foton, samt till passregistret. Exakt för vilka brott som polisen ska ges rätt att titta i registren, behöver dock utredas först [...] [Moderaterna] vill bland annat ge polisen ökade möjligheter att topsa, det vill säga ta salivprov, på betydligt fler personer än idag och lägga in dem i ett DNA-register. I dag får personer topsas om de är skäligen misstänkta för ett brott som väntas ge fängelse. Polisen har dock påpekat att det är svårt att göra en sådan bedömning tidigt i en utredning. (Svenska Dagbladet 2019-10-18)

Att de som kommer in i landet ska lämna fingeravtryck, passfoton och utökade möjligheter att ta biometriska prov visar en tydlig retorik, som menar att problemet kommer utifrån och tar sig in över Sveriges gränser. Det sker en stämpling av asylsökande eller invandrare som potentiellt kriminella, liksom Drake & Henleys (2013) forskning. Att vissa människors integritet ska åsidosättas mer än andras beroende på var de kommer ifrån, kan tyckas både problematiskt och odemokratiskt. Begreppet asylsökande eller invandrare får representera en homogen grupp, och denna grupp pekas ut som skyldiga till gängkriminalitet. Något som vi menar är en fientlig och problematisk förenkling av fenomenet. Liksom Olssons (2006) resonemang kan även de onda eller farliga urskiljas i citatet - de som kommer från andra länder och söker asyl i Sverige. De målas ut som tänkbara lagöverträdare vars integritet inte betyder lika mycket som svenska medborgares.

Busch Thor uppgav i sitt tal att Sverige på grund av de senaste årens stora asylmottagning har byggt upp ett "integrationsskuldberg" som nu måste betalas. Det kräver, enligt henne en modigare integrationspolitik. Busch Thor varnar för att Sverige kan komma att få "no go-zoner likt Frankrike. - Det är i utanförskapet gängkriminaliteten frodas, sade hon i sitt tal. För att utanförskapsområden inte ska växa vill KD få ned antalet asylsökande på samma nivå som de nordiska grannländerna. Det skulle innebära en minskning med 70 procent jämfört med i dag (Svenska Dagbladet 2019-10-11).

Citat från Svenska Dagbladet återger Kristdemokraternas partiledare Ebba Busch Thors tal där gängkriminalitet kopplas samman med såväl migration som integration. Att förespråka politik som är rättvis och humanitär lyser med sin frånvaro i denna retorik. Istället ger Busch Thor den visuella bilden av ett "berg" av människor, vilket läsaren kan tolka som något svåröverskådligt, ohanterligt eller en väldig oordning. Genom påståendet att gängkriminalitet "frodas i utanförskapet" och botten i integrationsproblem, utmålas grupper som kriminella. Genom kopplingen mellan integration och utanförskap uttrycks implicit vilka grupper som avses. I likhet med vad Börjesson (2003) skriver om implicita budskap tolkar vi utifrån citatet att "svenskar" inte är de som befinner sig i utanförskap. Det kan lätt uppstå fientlighet mot de främmande när de pekas ut som potentiellt farliga. "Modigt" i denna bemärkelse vore kanske att vara självkritisk och prata om *segregation* istället för att föra retorik som syftar till att hindra fler från att söka asyl i Sverige. "No go-zoner" är vidare ett begrepp som kan fånga läsaren, vilket ofta används i krig där staten förlorat kontroll eller att rebeller tagit över området med våld. I denna kontext kan det syfta till "utsatta områden", förorter med låg socioekonomisk status. Oavsett tolkning är begreppet "no go-zoner" allt annat än neutralt när det kopplas ihop med gängkriminella och migranter. Hela områden med *alla* dess invånare riskerar att ses som problematiska.

En förändrad demografi, växande utanförskapsområden, ökad segregation, dåligt underhållna offentliga miljöer och minskad tillit

till grundläggande samhällsfunktioner är några utmaningar.

Situationen i flera förortsområden är mycket allvarlig med social oro, upplopp, parallella samhällsstrukturer och kriminella gäng.

(Dagens Nyheter 2019-09-02)

Denna artikel från Dagens Nyheter lyfter visserligen begreppet segregation som en av flera anledningar till social oro och kriminella gäng. Det anmärkningsvärda är att "förändrad demografi" skulle ha koppling till gängkriminalitet och allvarliga missförhållanden. Det kan tolkas som att problem och missförhållanden "bara har hänt" eller drabbat oss utan att vi kunnat förhindra det. Begreppen "social oro", "upplopp", "parallella samhällsstrukturer" och "kriminella gäng" kan få läsaren att tänka hur det främmande orsakat landets kris, politisk kollaps eller att staten förlorat kontrollen. I likhet med Losekes (2010) beskrivning av sociala problem kan det även tolkas som att inte bara "gängkriminella" utan hela förorter framställs som hotfulla mot samhället. Skillnaden i temana *Hotet mot Sverige* och *Det "främmande" i fokus* är att det inte är *något* utan *några* som konstrueras som "de farliga". Liknande budskap om de farliga främmande som kommer utifrån, hittar vi i flertalet artiklar. Exempelvis från Expressen: "Strama åt migrationen. Hur man än vrider och vänder på saken är den organiserade brottsligheten ett resultat av en misslyckad integration." (Expressen 2019-08-31a).

5.4.1 Bristen på de "främmandes" röster

Vi ser paralleller till tidigare forskning av Drake & Henley (2013) som visade att samhällets trygghet och brottsoffers rättigheter sätts i första hand på bekostnad av de kriminellas rättigheter och *talutrymme*. Med andra ord finns det en intressant koppling: för att samhällets och medborgarnas trygghet och säkerhet ska kunna förbättras, förespråkas att de brottsdömda ska ha det värre och deras rättigheter ska inskränkas. En artikel hänvisar till en rapport om gängkriminalitet, från Brottsförebyggande Rådet, där personer med kopplingar till gängen intervjuats. Författaren till artikeln har själv inte gjort intervjuerna men gör de "gängkriminellas" röster hörda genom att använda citat från rapporten. Det är den enda artikeln vi funnit där röster från personer som befinner sig i de kriminella gängen görs hörda.

Att minska återväxten kräver stora insatser i socioekonomiskt svaga områden. Men också att tillgången på narkotika och vapen reduceras är nödvändiga åtgärder, menar rapportförfattarna. För det är marknaden om narkotikan och vapnen och de pengar den genererar som styr. [...] Att samarbeta med polisen eller att försöka få hjälp av polisen, är i princip otänkbart för de 21 intervjupersonerna. Att till exempel vittna mot en annan kriminell eller komma med uppgifter som kan leda till en fällande dom mot någon får för svåra konsekvenser [...] (Dagens Nyheter. 2019-02-12)

Genom citatet kan det tolkas som att gängkriminella jämförs med ogräs eller något som riskerar att sprida sig om inte samhället tar kontroll över situationen. Insatser som den här diskursen förespråkar bygger på högre polisnärvaro i "socioekonomiskt svaga områden". Därutöver har visitationszoner, vistelseförbud, mer övervakning och till och med militär hävdats nödvändiga för att kontrollera dessa "svaga" områden och minska tillgången till narkotika och vapen. Med andra ord: även när gängkriminella intervjuas och får talutrymme i frågan synliggörs inte hur de ser på sin situation eller hur den skulle kunna lösas. I artikeln framkommer heller inga nya lösningsförslag på problemet - de förespråkas dessutom av någon annan.

5.5 Orsak, skuld och ansvar

Loseke (2010) understryker att när vi studerar konstruktioner av sociala problem är frågor om orsak, skuld och ansvar viktiga att analysera för att få mer nyanserad förståelse om hur vi definierar sociala problem, vad eller vilka som ses problematiska men också vem som ska hållas ansvarig för att problemets orsak och lösning. I linje med socialkonstruktivism (Winther Jørgensen & Philips (2000) menar vi att saker inte bara existerar ur tomma intet utan dessa konstrueras genom språket och begrepp. Att undersöka orsaks- skuld- och ansvars konstruktioner är kärnfrågor både för att förstå de sociala problemens sammansättning men också dess aktörer. Vi kan då se vilka som ges talutrymme att definiera problem, vilka aktörer som ingår och dessutom vilka som blir syndabockar.

Hur vi än väljer att studera orsaker, vem som bär skuld och ansvar finns ett genomgående tema - invandring, migration och asyl är ständigt återkommande. Komponenterna är med när politiker och media försöker förklara problemets orsak för att sedan lägga över ansvaret på oss alla att delta i "kriget". Skuld och ansvar åligger inte staten, segregationen är inte orsaken och ökad välfärd ses inte som lösning:

Regeringens senaste uttalanden kring den organiserade brottsligheten handlar inte om att peka finger, det handlar om att synliggöra det breda ansvaret. Ett ansvar som inte slutar där betongen möter välklippta gräsmattor. [...] Vi vet att den organiserade brottsligheten endast kan elimineras om hela samhället agerar. Där ingår att stoppa narkotikahandeln, även det som förtärs mellan champagneglasen en löningsfredag [...] Det är lätta att förringa och normalisera, och det är då den organiserade kriminaliteten vinner. När vi upprörs mer av att behöva ta ansvar än att avsäga oss det. (Expressen 2019-08-22)

Citatet visar att precis som i en situation när landet befinner sig i kris bär vi alla ansvar för att bidra till samhällets trygghet och försvara våra intressen. Citatet saknar begreppet gängkriminalitet, men vi finner ändå retoriken i citatet relevant. Det talas om att samhället som stort ska gå ihop och tillsammans eliminera "brottsligheten" och "narkotikahandel". Att ansvaret "inte slutar där betongen möter välklippta gräsmattor" kan syfta på att problemet inte bara ska lösas av socioekonomiskt underprivilegierade förorter utan också av de högre samhällsklasserna.

Genom framställningen i citatet kan det tolkas som att narkotikahandeln slår mot hela samhället. Det är inte bara i förorter eller i lägre samhällsklasser narkotika används utan i *hela* samhället. De som dricker ur champagneglasen (förmodligen överklassen) får här en känga för att de göder samhällets stora fiende genom att köpa och "förtära" narkotika. Retoriken tydliggör allas ansvar men vad som förespråkas förutom att vi ska sluta använda narkotika är oklart. Det säger dock något om artikelns claims making (Loseke 2010) –ansvar för att stoppa gängkriminalitet och narkotika åligger inte bara staten, myndigheter eller

kommuner. Precis som Thompson et al (2000) lyfte ideologiska budskap, ser vi liknande budskap om att det är ”allas ansvar”. Likt klimathotet ska varje privatperson göra det hen kan och vara medveten om vilket hot gäng utgör mot det svenska samhället. Liknande retorik hittar vi i ett annat citat från Expressen, denna gång med statsministerns ord om allas skuld och ansvar för gängkriminalitet – men Stefan Löfven går ett steg längre:

Samtidigt uppmanar [statsminister Stefan Löfven] privatpersoner att undvika konsumtionsmönster som riskerar att göda den organiserade brottsligheten. Den som går och klipper sig för hundra kronor ska veta att det kan vara svart arbetskraft. Alla svarta affärer som görs bidrar, det är så gängen får sina intäkter. Alla måste tänka till. Deras största inkomstkälla är knark, så den som partyknarkar hjälper till säger [statsminister Stefan Löfven] (Expressen 2019-08-31b).

Ovan har vi ett exempel vilket kan tolkas som att Löfven menar att “alla svarta affärer” bidrar till gängkriminalitetens finansiering. Utifrån kritisk diskursanalys (Paltridge 2012) går det att argumentera för att statsministern skapar generaliseringar och stereotyper som inte bara gäller för de som är gängkriminella. Att exempelvis *alla* frisörer som arbetar svart har koppling till kriminella gäng – eller att frisörer med låga priser skulle vara kriminella – låter grovt förenklat, stereotypiskt och liknar närmast en förtalssituation. Det blir problematiskt att förstärka hur “alla” sådana affärer är kopplade till gängkriminella eller att samhället ska ta avstånd från dessa. Likt föregående artikeln bär alla ett ansvar som samhällsmedborgare att göra sin del: inte köpa narkotika, avstå från svart arbetskraft eller se över “konsumtionsmönster”. Konsumtionsmönstren ska gynna alla i samhället – där de gängkriminella inte inberäknas.

Enligt Ulf Kristersson är utvecklingen med skjutningar och gängkriminalitet så akut att samtliga partier nu måste mobilisera för att komma till rätta med situationen [...] Enligt M-ledaren orsakar klanstrukturer och hot om hämnd att många inte vågar vittna. Därför är det motiverat att pröva ett system med anonyma

vittnen. - Vi har så många fall där väldigt många varit på plats men ingen har sett något eller vill vittna. Det utmanar vår uppfattning om rättssäkerhet i Sverige (Dagens Nyheter. 2019-09-01).

I citatet förskjuts skuld och ansvar från samhället och dess medborgare till de gängkriminella och "klanstrukturer" som inte definieras närmare i artikeln. Det underliggande budskapet kan tolkas som att "klanstrukturer" inte syftar på något som är svenskt, då det ofta används för att beskriva utländska större familjer. Problemet beskrivs då implicit som icke-svenskt, där invandrare och migranter målas ut som opålitliga och ovilliga att upprätthålla lag och ordning genom att exempelvis vittna. I linje med kritisk diskursanalys (Paltridge 2012) hade det varit intressant att byta ut begreppet "klanstruktur" mot "klasstrukturer". Vi menar att Kristersson på så vis hade kunnat belysa de maktförhållanden som råder i det svenska samhället. Att anonyma vittnen behövs för att människor ska våga vittna mot gängkriminella kan syfta på att gängkriminaliteten har makt att stå i vägen för vår "rättssäkerhet". Med anonyma vittnen kan det ses om vi rör oss mot vad som kan liknas vid ett angivarsamhälle. Uppfattningen om rättssäkerhet syftar förmodligen på att inte tillräckligt många åtalas eller lagförs - inte rättssäkerhet i bemärkelsen om att vi medborgare ska kunna dömas till fängelse med anonyma vittnen.

5.6 Inbördeskrig

Flertalet artiklar rapporterar om hur makthavare framför budskap om att gängen ska krossas, bekämpas, slås sönder eller att hela samhället ska mobilisera mot kriminella gäng genom fler poliser, pengar till rättsväsendet eller nödinsatser. Krigsretoriken får en att tänka på inbördeskrig. Särskilt i relation till de uttalanden som vår statsminister gjort om att det kan finnas skäl att skicka in militär i särskilt utsatta områden, vilket inledningsvis lyftes i uppsatsen. Vi kan se likheter med det Cohen (1987) lyfter, om hur sociala problem definieras i kollektiva processer och hur moralpanik verkar när det bryter ut.

5.6.1 "Krigsförklaringar" mot gängen

I linje med ovanstående resonemang har vi funnit flertalet exempel på hur politiker och media använder sig av krigsretorik - att landet är nära en kollaps om

staten inte återtar kontrollen, framförallt i de utsatta områdena. Sverige är ett av världens fredligaste länder och läsare kan möjligen förvånas över hur det i media framställs pågå väpnade konflikter, som kan liknas vid krig och riskerar att gå bortom räddning. I artiklarna fann vi att politiker vill sätta hårt mot hårt, dra paralleller till försvaret eller militär samt slå tungt tillbaka, däribland tullen kommer fungera som frontlinjen mot gängkriminalitet. Utifrån ett perspektiv präglad av socialt arbete vore satsningar på välfärden logiskt för att arbeta med de utsatta områdena och personerna. Men istället för att skicka ut socialarbetare vill politiker skicka ut soldater och poliser. Retoriken som används är kraftfull och kräver allvarlig kraftsamling - inte dialoger eller försök att få ökad förståelse. Krigsbegrepp och att svenska samhället är under attack, framgår tydligt i artiklarna, exempelvis:

Gängkriminaliteten har stärkt sitt grepp om delar av det svenska samhället. Våldsdåden och i synnerhet skjutningarna har stigit kraftigt de senaste åren. Det betyder att kapaciteten i hela rättskedjan också måste öka. Med andra ord, det krävs mer resurser till polis, åklagar- och domstolsväsende och till kriminalvården. Här finns en parallell till försvaret. De senaste tio åren har säkerhetsläget kraftigt försämrats. Därför behöver Sverige en högre militär förmåga [...] Genom försvarsberedningen har partierna också, över de traditionella blockgränserna, enats om en samsyn kring de hot vi möter, de behov vi har och, därmed, att öka den del av vårt välstånd som vi spenderar på försvaret [...] Det vore välgörande med en liknande uppslutning bakom en upprustning av rättsstaten (Dagens Nyheter 2019-10-07)

I artikeln går det att urskilja hur gängkriminalitet som ofta är situerad i lokala kriminella miljöer, jämföras med hur vi bör tänka i globala risker och kriser. Likt tidigare teman går det att använda sig av Olssons (2006:115ff) resonemang om "det goda mot det onda" eller "offer och förövare". Artikeln lyfter hur gängkriminalitet som problem kräver mer resurser och lika stor satsning på rättsstaten som på försvaret. Vidare kan det tolkas som att det svenska samhället ses som offer, eller "det goda" och gängkriminaliteten som "onda förövare", vilka

angriper vår trygga tillvaro. Dessutom anser vi att det görs tydliga åtskillnader mellan gängen och samhälle, där gängkriminella agerar i samhället utan att tillhöra det. Syftet med artikeln kan tolkas som att vi genom förespråkande av hårdare tag, mer stridsmakt och resurser kommer vinna kriget mot gängen. Det hela kan jämföras med ett virus som samhällskroppen attackerar och mobiliserar sig emot. Det som sägs är att vi ska gå in med det starkaste staten har – nämligen militären.

Inrikesminister Mikael Damberg (S) framhöll att regeringen är fast besluten att kraftsamla mot gängkriminaliteten. Han upprepade den stora satsningen på polisen med 10 000 fler polisanställda till 2024 samt de nya verktyg som polisen fått eller ska få, som den skärpta vapenlagen, utökade möjligheter till datalagring och utökade möjligheter att sätta upp kameror utan tillstånd. – Effekten av dessa åtgärder kommer inte över en natt men vi kommer att se effekt över tid, sade Mikael Damberg. – Målet är solklart, gängens våld ska slås tillbaka.” (Svenska Dagbladet 2019-06-25)

Mikael Damberg visar i denna artikel hur regeringen ska “kraftsamla”, “skärpa”, “utöka” för att “slå tillbaka”. 10 000 fler poliser med fler verktyg och befogenheter visar på stora krafttag och att våld ska slås tillbaka med våld. Det verkar handla om att förändra lagen så att samhällets ”krigsinsatser” inte hindras av rådande lagstiftningar. Vilka brukar anses som grunden som vår demokrati bygger på. Liknande retorik finns i en artikel från Expressen: (2019-08-31b) “Statsministerns ord för att krossa gängen [...] viktigt att veta att samhället alltid kommer att vara starkare än gängen.”. “Slå tillbaka” eller “krossa” är begrepp som regeringen använder för att uppvisa kontroll, totalitet och suveränitet. “Datalagring” syftar troligen på att regeringen vill återinföra att teleoperatörer ska lagra information om deras kunder som polisen sedan ska ha tillgång till. Trots att detta fick hård kritik av polisen själva för att vara otillräckligt och som EU-domstolen fastslagit bryter mot EU-rätten och enskildas integritet.¹⁷ Det kan ses

¹⁷ [<https://www.dn.se/nyheter/sverige/regeringen-foreslar-begransad-datalagring/>] Hämtad 14 november]

som kontroversiella lösningar förespråkas på bekostnad av medborgarnas integritet. Retoriken om att vi nu befinner oss i krig kan göra att regeringens åtgärder kan uppfattas som legitima.

Det är inte bara regeringen som använder denna liknelse. Hos oppositionen talar Moderaternas partiledare Ulf Kristersson i liknande termer samtidigt som han kritiserar statsministerns handlingskraft: "Det klarar inte Stefan Löfvens regering. När Socialdemokraterna, Miljöpartiet och stödpartierna presenterade sin budget blev det uppenbart att det saknas en röd tråd – och krisinsikt. Det finns varken en kraftfull politik för att krossa gängkriminaliteten eller för att hantera integrationskrisen" (Svenska Dagbladet 2019-10-03). Det kan förstås som att Kristersson delvis håller med om krigsförklaringen mot gängen men att det saknas handling i tillräcklig utsträckning.

Det får oss att tänka på Thompson et al. (2000) och deras studie: grupper eller individer hotar trygghet samt samhällsvärderingar och när media alarmerat skärps lagstiftningen för att återta social kontroll över gängen. Vid krisinsikt förespråkas det ofta handling, inte diskussioner eller samtal som normalt sett förekommer i demokratiska statsskick. Specifika uppfattningar om problemet, med koppling till hur Estrada (1999) ser på moralpanik, kan hittas i dessa artiklar där media och politiker skildrar en viss verklighet genom att använda benämningar som "kris", "krossa gängen" "slå tillbaka" med mera.

Rusta tullen som första linjens försvar. Snabba politiska beslut kan strypa en stor del av införseln av vapen och smuggelpengarna som göder gängen. Tullen är idag underbemannad, saknar resurser och befogenheter att agera mot gäng som smugglar vapen och för ut stöldgods. Ge tullen resurser, skärp straffen för vapensmuggling, rekrytera fler tullare med ökade befogenheter att agera. Så får vi tulltjänstemän som finns på fler ställen, som kan stoppa fler vapen att komma in (Aftonbladet 2019-09-05).

Citatet handlar om att säkra nationens gränser och hålla ett skyddsvärt territorium fritt från "kriminellt virus". Krigsretorik hittar vi redan i första meningen vilket kan symbolisera försvar mot inkräktande fiender och ett sätt att komma till bukt

med gängkriminaliteten. Det går även att urskilja att gränskontroller förespråkas som första och bland de viktigaste skydden för Sveriges trygghet. Bakom detta finns föreställningen om att gängkriminalitet är något man kan stänga ute. Passkontroller vid gränserna har varit uppmärksammade sedan flera år men i denna artikel är det tydligt att det blir ett försvar mot gängkriminella och vad som "göder" dem: vapen och smuggelpengar.

5.7 "Lösningar" på problemet

Loseke (2010) menar att viktiga delar i konstruktionen av sociala problem är att de framställs som något vi kan åtgärda. I detta avsnitt avser vi att titta på de lösningar som framförs i debatten om gängkriminalitet. Loseke (ibid.) skriver att konstruktioner av lösningar på sociala problem, bygger på strategier som exempelvis innefattar att lösningarna måste åtgärda akuta problem samt att det är individer –inte samhället som måste förändras. Exempel på lösningar som presenteras framgår i denna artikel:

[Moderaternas] tio förslag: Sätt in fler poliser mot gängkriminaliteten, Fördubbla straffen för gängkriminella, Inför visitationszoner, Inför vistelseförbud, Sänk gränsen för obligatorisk häktning, Öka polisens rätt till hemlig teleavlyssning och dataavläsning, Fler övervakningskameror, Inför kronvittnen, Pröva system med anonyma vittnen samt Slopa straffrabatten för unga.
(Dagens Nyheter 2019-09-01)

Det är nästintill enbart förslag på repressiva åtgärder som framförs. Det sker utan någon eftertanke på vad åtgärderna innebär för människor som inte är "gängkriminella". Det tas ingen hänsyn till det faktum att *alla* människor i vissa områden kommer att misstänkliggöras samt att vissa kommer att bo i så kallade visitationszoner. Människor boende i dessa områden förväntas acceptera att få sina rättigheter inskränkta för att resten av samhället ska känna trygghet. I linje med kritisk diskursanalys (Paltridge 2012) ställer vi oss emot att de åtgärder som föreslås syftar till att inskränka alla människors demokratiska rättigheter, där vissa grupper kommer att bli mer utsatta än andra. Även om vi kan anta att ordningsmakten har god kännedom om vilka personer som livnär sig på

kriminella handlingar så vore det naivt att tro att personer som *inte* är kriminella *inte* skulle omfattas av de åtgärder som föreslås. Eftersom invandring anses vara orsaken till kriminella gäng kan lösningsförslagen sannolikt bidra till ökad främlingsfientlighet och allt stramare migrationspolitik, i likhet med vad som framkommer i Yazgan & Eroglu Utkus (2017) forskning. Att ordningsmakten görs mer offensiv framförs i artikeln som att det skulle få avkylande eller lugnande effekter när gängkonflikter blossar upp. Det är något vi inte fullt ställer oss bakom. Vi tolkar retoriken om att problemets omfattning har blivit större än att handla om gängkonflikter i och med att oskyldiga människor nu drabbas av gängens våld. Åtgärdsförslagen förefaller nästintill desperata och den hårda retoriken framstår som sätt för politiker och andra claims makers att markera för väljare och medborgare att problemet tas på fullaste allvar.

Vi nämnde tidigare att en del i definitionsprocessen av sociala problem som Loseke (2010) beskriver, handlar om att framföra ett visst problem som viktigare än ett annat. En liknande process sker sedan “inom” problemet men handlar då om vem som “får” definiera vad problemet egentligen är. I vårt empiriska material kan läsaren få en bild av vad som kan liknas vid en tävling om vem av dessa “claims makers” som kan presentera den hårdaste lösningen på gängkriminalitet. Regeringens åtgärdslista mot gängkriminalitet¹⁸ innehåller flera repressiva och stränga förslag, dock inte visitationszoner. Istället är det något som framförs av oppositionspartierna som kritik mot regeringens “famlande” där de nu kräver ännu hårdare tag.

– Om en person begår ett allvarligt, gängrelaterat brott och åklagaren kan visa det, då ska man kunna döma till vuxenpåföljder. Det finns exempel på där unga begått allvarlig våldsbrottslighet – man har använt skjutvapen och dödat andra människor. Då kanske man ska kunna döma till fängelse i 18 år även för en 19-åring [...] Det som utredningen föreslår innebär att alla unga, oavsett brott,

¹⁸ <https://www.regeringen.se/artiklar/2019/09/regeringen-foreslar-ytterligare-atgarder-mot-gangkriminaliteten/> Hämtad 8 oktober 2019

skulle straffas hårdare än i dag. Exempelvis skulle straffet för en 18-åring bli dubbelt så långt. (Svenska Dagbladet 2019-01-02)

Som framgår av citatet föreslår politiker att vi bör låsa in fler kriminella under längre tid. Det råder dock platsbrist inom Kriminalvården. Förslag på hur detta skulle kunna lösas framgår av följande citat: ” [...] KD, SD och L föreslår att vi ska hyra platser av våra grannländer. Det kanske löser kriminalvårdens begränsningar av utrymme, men knappat de i budgeten [...]” (Dagens Nyheter 2019-10-07) Vi tolkar lösningsförslaget som tämligen impulsivt och utan eftertanke på ekonomiska konsekvenser eller vilken kriminal-”vård” de dömda då skulle få. Det är vidare särskilda grupper som åtgärderna riktas mot – nämligen unga personer där straffrabatter ska avskaffas. Utifrån ett socialarbetarperspektiv känns det orimligt att unga personer ska sitta av dubbelt så långa straff i utländska fängelser. Vidare lyser åtgärder mot vuxna kriminella med sin frånvaro i debatten om hur problemet ska lösas.

Många förslag riktar sig till att ge ordningsmakten utökade resurser, bland annat framförs budskap om att polisen ska ges bättre verktyg för att kunna hålla ungdomar borta från kriminalitet. Talespersoner från polisen välkomnar utökade befogenheter men påpekar att polisens arbetsuppgifter borde renodlas till brottsbekämpning genom att överlåta vissa uppgifter till andra myndigheter. Exempelvis att ”låta Kriminalvården utföra fler transporter än idag.” (Aftonbladet 2019-09-23). Det förefaller dock oklart i vilken mån polisens brottsbekämpande insatser håller ungdomar borta från kriminalitet, på annat sätt än att de ska frihetsberövas. Förebyggande sociala åtgärder ges begränsat utrymme i debatten, precis som andra åtgärder vilka inte fokuserar på ökad kontroll. När exempelvis skolan eller socialtjänsten kommer på tal framställs dessa insatser som bristande eller otillräckliga där få lägger tid på att ge konstruktiva förslag på hur sådana verksamheter och insatser kan förbättras.

Alla myndigheter som på något sätt är berörda bör involveras i kampen mot den organiserade brottsligheten. [...] Även kommuner och fastighetsägare måste arbeta brottsförebyggande, exempelvis genom att erbjuda aktiviteter efter skoldagens slut i utsatta

områden så att 12-åringarna håller sig borta från trappuppgångar och centrum. [...] Varför sticker Sverige ut med så grov brottslighet bland unga? Ett skäl är troligen att ingen sätter stopp för normbrytande beteende i tid. Därmed skolas ständigt nya barn in i grov kriminalitet och blir hantlangare åt äldre gängkriminella. Det är helt enkelt rationellt med barnarbete inom den organiserade brottsligheten. [...] Regeringen måste ta ett helhetsgrepp kring hanteringen av unga kriminella. Alltifrån straffmyndighetsåldern och straffrabatter till möjligheterna att frihetsberöva minderåriga och införa särskilda ungdomsfängelser bör ses över. Grovt kriminella 17-åringar kan inte vara socialtjänstens ansvar. [...] På lång sikt finns det bara ett sätt att kväsa gängkriminaliteten: Det måste bli lättare att lyckas i skolan och svårare att lyckas som kriminell. Så länge vi har skolor där över hälften går ut nian utan godkända betyg kommer rekryteringsbasen till kriminaliteten vara enorm. Ge [...] i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att vända problemskolor i utanförskapsområden. Om inget hjälper - stäng skolorna. (Expressen 2019-08-31a)

Det blir otydligt vem som åsyftas när det framhävs att "ingen" stoppar normbrytande beteende i tid. Vems ansvar är det, föräldrarnas, skolans eller samhällets? Vi tolkar att det implicit framförs kritik mot exempelvis förebyggande sociala åtgärder. "Fastighetsägare" räknas in som potentiell resurs, men vad de ska göra tillsammans med andra myndigheter är oklart. Retoriken framstår som motsägelsefull eftersom det å ena sidan framställs hur unga personer är "offer" som dras in i och rekryteras till gängkriminalitet. Å andra sidan anses de vara de mest problematiska och blir föremål för de hårdaste åtgärdsförslagen. Att se unga personer som offer och sedan framföra förslag om att de ska straffas hårdast saknar logik. Det kan relateras till vad Loseke (2010) menar är konstruktionen av offer som värda sympati och stöd. Därtill görs implicita och oklara kopplingar mellan 12-åringar, trappuppgångar och centrum. "Arenorna" verkar göra folk oroliga då dessa verkar fungera som kriminella mötesplatser. Varför grovt kriminella 17-åringar inte skulle kunna fortsätta vara socialtjänstens ansvar förklaras inte. Vi tolkar föreslagna lösningar som sätt att dämpa "symtomen" av

gängkriminalitet – inte orsaken till dess uppkomst. Det kan ses som ett sätt att få snabb tillfredsställelse hos medborgare genom att sätta in de resurser som krävs. Vi saknar perspektiv som lyfter att dessa ungdomar kan vara offer för gängkriminalitet och att förebyggande lösningar borde diskuteras mer. Istället ses ungdomarna som förövare vilka kräver samhällets kraftansamling.

Lösningförslagen som föreslås kan relateras till Thompson et al (2000) vars forskning visar medias inflytelserika roll vid opinionsbildning kring och synen på gängkriminalitet. Den mediala bilden av gängkriminalitet är utifrån vårt empiriska material långt ifrån nyanserad vilket kan ses som problematiskt då media innehar en viktig roll i skapandeprocesser av normer. Därmed ställer vi oss kritiska till att inte fler röster ges större talutrymme i media.

5.8 Mjukare tag

I följande avsnitt avser vi att lyfta de röster och förslag som tar andra ståndpunkter i gängkriminalitetsdebatten. De fick inte i närheten lika stort utrymme i de analyserade artiklarna och diskussionen vi framfört ovan, då endast 3 av de 20 artiklar belyste detta. Bland dessa röster hittar vi politiker, debattörer och representanter för det sociala arbetets fält som ställer sig kritiska till den nationalistiska och främlingsfientliga retorik som förs kring gängkriminalitet: “Det sorgliga är att det numera är svårt att diskutera brottslighet utan att samtidigt välja skyttegrav i ett pågående kulturkrig. Den som pekar på oro skälls för alarmist, den som vill hålla rädslan tillbaka anklagas för att blunda för massinvandringens misslyckande eller liknande.” (Dagens Nyheter 2019-10-03). Vi tolkar att dessa röster vill påtala att det kan finnas andra orsaker till gängkriminalitet vilka inte omtalas eller berörs, såsom de åtgärder majoriteten föreslår.

De senaste årens utveckling med att unga mördas och mördar kan knappast ha undgått någon och även om [en] del tycks ha svårt för strukturella förklaringar så handlar det i grund och botten om en segregationsproblematik. [...] Samtidigt måste vi skilja på segregationens orsaker och konsekvenser samt att det är ett

samhällsproblem och inte ett förortsproblem. Men i och med att ordet segregation blivit så intimt förknippat med förorten med stort F ses det som ett förortsproblem för “dem” och inte som ett samhällsproblem för “oss” (Expressen 2019-10-04).

Uttalandet i citatet ställer sig diametralt motsatt till vad vi kunnat se i det empiriska materialet i övrigt. Det betonas att grunden till de samhällsförhållanden vi lever under idag grundar sig i strukturella förhållanden som bidrar till klyftor mellan samhällsgrupper, där vissa grupper har svårt att ta sig in i och bli delaktiga i det svenska samhället. Det blir tydligt att problemet inte är lokaliserat till vissa områden, utan att samhället som stort bär ansvar till att nuvarande förhållanden råder.

Samhället har, i dessa diskursiva framställningar av ”gängkriminalitet” med lösningarna, ansvaret för att förbättra människors levnadsförhållanden. Ett av få politiska partier som explicit ställer sig bakom detta är Vänsterpartiet: “– När regeringen och den borgerliga oppositionens enda lösning är hårdare straff och överfulla anstalter då tar Vänsterpartiet till att skapa trygghet på riktigt. Det görs genom att komma åt kriminalitetens själva grundorsak, vilken är ekonomisk orättvisa [...]” (Svenska Dagbladet 2019-06-25). Det är rimligt att ställa sig frågan varför detta sätt att betrakta problemet med gängkriminalitet inte ges större utrymme. Vår tolkning är att detta kan relateras till medias försäljningsfokus, där de konstruktioner av gängkriminalitet som väcker mest känslor hos läsarna framförs, liksom vad Thompson et al. (2000) och Pollack (2001) lyfter. Det kan därför tänkas att det är lättare att få människor att läsa om ökat våld eller att samhället är hotat av grupper som inte ingår i “vårt” samhälle, än det är att ge utrymme åt självkritiska röster som menar att det är våra samhällsstrukturer som skapat dessa grupper.

Men den senaste tidens uppmärksammade mord på platser [...] som inte ses som särskilt utsatta, utan tvärtom “trygga” och välmående, har ställt saker och ting på ända och visar med all tydlighet hur segregationen handlar om att göra skillnad på folk och folk. För nu jäklar pratas det om att trycka tillbaka gängkriminaliteten en gång för alla och att sätta in alla resurser som finns för så här kan vi ju

inte ha det. Och det låter ju lovande med varför var det inte liknande diskussioner och politisk mobilisering när [...] 15-åriga [...] sköts ihjäl mitt på blanka dagen i Akalla år 2016? Eller när [...] sköts ihjäl i Skärholmen 2017? Eller när alla andra mammors barn blivit mördade de senaste åren? Jag tror inte jag behöver ge er svaret, ni fattar själva. (Expressen 2019-10-04)

När vissa röster inte ges samma talutrymme kan det likt Yazgan & Eroglu Utku (2017) forskning ses som bidragande till ökad exkludering och marginalisering. Resonemanget som förs i citatet visar på att när Akalla eller Skärholmen drabbas av skjutningar bryr vi oss inte på grund av de segregationsproblem vi idag har i Sverige. Det kan tolkas som om att vissa grupper och områden i samhället inte betraktas "lika värda". "Jag kan tycka att det är lite märkligt att vi så sällan diskuterar kopplingen mellan förortsförakt och livsvillkor för att till exempel försöka förstå varför 8–9 åringar numera dras in som springpojkar till kriminella gäng och får lite snabba cash som tack" (Expressen 2019-10-04). Beroende på vem som betraktas som offer i debatten om gängkriminalitet kan det bidra till att debatten intensifierades ytterligare.

Media har flitigt rapporterat om ungdomar som dödats i gängkonflikter eller blivit rekryterade till kriminalitet, men först när oskyldiga drabbats av gängvåldet publiceras höjda röster som säger att "det räcker" där hela samhällets krafter måste samlas. En artikel skriver att "Tidigare har det varit väldigt ovanligt att personer som inte själva är involverade i gängkriminalitet blir utsatta för våld eller mister livet i uppgörelser, vilket gör att de här händelserna sticker ut" (Aftonbladet 2019-09-09). Såsom Loseke (2010) menar att sociala problem konstrueras är det egentligen inte anmärkningsvärt att det som framförs i detta avsnitt inte får större utrymme: i debatten om gängkriminalitet har bilden av fenomenet som något hotfullt eller främmande vunnit definitionsrätt, därmed legitimeras de hårda åtgärder som föreslås. Med andra ord har den konstruktion av problemet som kräver repressiva åtgärder blivit förgivettaget.

6. Sammanfattning

Vårt syfte med studien avsåg att undersöka hur gängkriminalitet som begrepp och avspeglade praktisk konstrueras genom medias rapportering. I relation till detta intresserade vi oss även för vilka röster som hörs i debatten och får utrymme i media samt vilka lösningar som presenteras på gängkriminalitet. Genom analysen har vi kunnat visa vilka föreställningar och budskap media förmedlar genom sin rapportering. 20 stycken artiklar från Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet har analyserats. Vi använde oss av analytiska utgångspunkter både från kritisk diskursanalys och diskursteori.

Utifrån våra analyser av hur gängkriminalitet definieras i media, har vi visat att begreppsanvändningen i diskurser om ”gängkriminalitet” bidrar till att fenomenet får en rad nya dimensioner och problem som läggs till redan existerade problembilder. Att det saknas en tydlig definition av begreppet bland politiker och experter, men också hos myndigheter förvånade oss. Det vi funnit hos flertalet politiker från olika partier som uttalat sig i media, är att det framhålls nationalistiska och ibland främlingsfientliga attityder. De starkaste rösterna i diskursen (om gängkriminalitet) menar att gängkriminalitetens ”stärkta grepp om samhället” är orsakade av invandring, asylsökande och migration. Det implicita budskapet av retoriken som förs är att gängkriminalitet är ”invandrarnas fel”. Det var därför inte svårt att synliggöra och svara på frågeställningen om orsak och skuld. Vem som däremot ska ses som ansvarig var mer tvetydligt. Vi kunde visa att politiker med sin ”bristande” migrationspolitik i viss mån kan ses som ansvariga. Å andra sidan framhäver ett par av de politiska rösterna, att ansvaret vilar på hela samhället och att vi alla måste kraftsamla samt mobilisera oss mot gängen – genom att bland annat ifrågasätta motiven bakom frisörer med låga priser.

Genom våra analyser har vi visat att förorter och asylsökande är föremål för debatten och porträtteras som onda, farliga och avskilda från det svenska

samhället. Det svarar även på frågeställningen om vad och vem som representerar det problematiska i diskursen kring gängkriminalitet. Grupper skuldbeläggs men ansvaret ligger på "oss alla". De "skyldiga" tycks inte erbjudas så mycket talutrymme i mediedebatten, snarare är det "claimsmakers", framför allt politiker som oftast får, eller tar ordet. De flesta beskrivningar av "gängkriminella" förhåller sig på olika sätt till etnicitet och genusaspekter, där de mest framträdande är etnicitet kopplat till maskulinitet – det är unga män med invandrarbakgrund boende i förorten som utmålas som problemet. Om kvinnor omnämns i diskursen (om gängkriminalitet) görs detta explicit genom att sätta ord som "kvinna" eller "tjej" ihop med exempelvis gäng. Genom att större delen av lösningsförslagen som presenteras riktar hårdare åtgärder mot unga personer, är det således unga invandrade män som främst är föremål i diskursen.

Att denna debatt pågår både i regeringen, hos experter och i media menar vi skickar budskap om "vi och dom" som lösningar på problemet. Om vi drar vår analytiska slutsats lite vidare, riskerar detta att förvärra utanförskap, segregation och strukturell rasism. Debatten engagerar fler aktörer än någonsin men fortfarande är det väldigt få röster från "gängen" själva eller från de som förespråkar andra lösningar än att starta "krig" mot gängen eller åtstrama migrationspolitiken. De som får mest talutrymme är de som förespråkar repressiva åtgärder som innefattar att stänga Sveriges gränser och sätta in "alla nödvändiga" insatser utan hänsynstagande mot personlig integritet.

Slutligen vill vi påpeka att uppsatsen inte syftar till att bidra med "sann" kunskap utan snarare att synliggöra dominerade konstruktioner av gängkriminalitet och de processer som ligger bakom dessa konstruktioner. Vi har framfört varför dessa, utifrån vår tolkning, kan ses som problematiska. Då vi fokuserat på svenska tidningar under en viss tidsperiod kan resultatet inte generaliseras till att representera all media. Vår studie har dock bidragit med förståelse över hur begreppet gängkriminalitet används i den dominerande diskursen om fenomenet.

7. Avslutande diskussion

Vi, författare till denna uppsats har tidigt under våra studier till socionomer lärt oss att inta kritiskt förhållningssätt vilket även har präglat oss när vi sökt efter empiri, teoretiska ramar och sedan under själva analysarbetet. Det vi nu i diskussionen fortsätter att ställa oss kritiska till är: hur media tillsammans med främst politiker exkluderar personer, grupper och till och med områden ur samhället. "Modigare integrationspolitik" kan inte bara handla om att minska antal migranter utan bör genomsyras av en självkritisk hållning, där samhället tar ansvar för den segregation som uppstått. Få av artiklarna lyfter upp segregation, ett begrepp som vi menar är bredare än integration. I det förstnämnda har samhället ansvaret att se över välfärdssystemet samt minska klyftorna och uppdelningen bland befolkningen. Med integration kan skulden istället läggas på dem som inte låter sig integreras. Trots att det var många som menade att gängkriminella ofta består av unga var det sällsynt med förslag om exempelvis ökade resurser till socialtjänst att arbeta förebyggande. Istället för att skicka ut socialarbetare vill regeringen och andra skicka in poliser - eller militärer som statsminister Löfven lyft. Vi kunde dessutom se ansvarsförskjutningar från de folkvalda med makten över vårt land, till oss "alla". Vissa politiker tenderar att föra retorik som lägger över ansvaret för att gängkriminaliteten fortgår på Sveriges medborgare. Det gör att deras skyldigheter att upprätthålla samhällets välfärd och medborgarnas trygghet förringas. Sådana uttalanden uppmanar befolkningen att vara misstänksamma mot de som politikerna menar är problematiska eller har potentiella kopplingar till gängkriminalitet. Vi menar att politiker tydligt påpekar vilka som ska vara föremål för kontroll, men det saknas omsorg och eftertanke. Det kan ses som att diskursen om gängkriminalitet skapar avstånd och distans mellan grupper.

Att som hävdas i vissa av de artiklarna som vi undersökt, straffa ungdomar i gäng lika hårt som vuxna, det vill säga att slopa straffrabatten för unga menar vi dessutom riskerar att cementera och förvärpa de samhällsklyftor som redan existerar. Att vidare exkludera vissa grupper från de demokratiska rättigheter, som övriga befolkningen anses vara berättigade, kan riskera att tangera den typ av

styrning som utövas i stater med betydligt lägre grad av rättssäkerhet än vad vi menar utmärker Sverige. Utifrån våra analyser menar vi att det är problematiskt att dela upp befolkningen i: samhällets medborgare och de kriminella gängen, där tryggheten för oss medborgare ska säkerställas genom att göra det värre eller sämre för de gängkriminella. Istället för att överrösta varandra om vilka repressiva åtgärder som ska slå tillbaka hårdast exempelvis topsning, visitationszoner, fördubblade straff et cetera, hade vi gärna lyssnat till fler röster som pratar om att minska segregationen och till lösningar som minskar *klasstrukturer*. Det är vår uppfattning att färre personer skulle dras in i kriminella miljöer om det fanns relevanta sociala insatser som gav möjligheter att lyckas i samhället. En av de analyserade artiklarna lyfte att det måste bli svårare att lyckas som kriminell. Vore det då inte rimligt att ge människor ökade möjligheter att lyckas och få vara en del i samhället?

Gällande vidare forskning uppmuntrar vi fler studier hur fenomen som gängkriminalitet konstrueras i media och vilken påverkan det kan ha på samhällsattityder. Vi tycker det hade varit intressant att ytterligare belysa hur medias rapportering kan bidra med ökat utanförskap eller andrafiering samt att röster från personer i “problematiska” områden får sina röster hörda.

Referenser

Aftonbladet (2016) *Om Aftonbladet*.

[<https://www.aftonbladet.se/a/LOlQ4/om-aftonbladet>] Hämtad: 10 oktober 2019]

Akademikerförbundet SSR (2002) om etiska riktlinjer och förhållningssätt för socialt arbete.

Andersson, Oscar (2003). *Chicagoskolan - institutionaliseringen, idétraditionen och vetenskapen*. Lund: Lunds Universitet, sociologiska institutionen.

Andersson, Robert & Roddy Nilsson (2017) *Svensk kriminalpolitik*. Stockholm: Liber.

Bergström, Göran & Linda Ekström (2018) Tre diskursanalytiska inriktningar. I: Boréus, Kristina & Göran Bergström (red.) (2018) 4:e uppl. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Brottsförebyggande rådet (2016) *Kriminella nätverk och grupperingar. Polisens bild av maktstrukturer och marknader*. Rapport 2016:12.

Brottsförebyggande rådet (2019) *Nationella trygghetsundersökningen 2019. Om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Rapport 2019:11.

Brottsförebyggande rådet (2019) *Organiserad brottslighet*.

[<https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/organiserad-brottslighet.html>] Hämtad: 9 oktober 2019]

Boréus, Kristina & Charlotta Seiler Brylla (2018). Kritisk diskursanalys. I: Boréus, Kristina & Göran Bergström (red.) (2018) 4:e uppl.

Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. Lund: Studentlitteratur.

Boréus, Kristina & Göran Bergström (red.) (2018) 4:e uppl. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys.* Lund: Studentlitteratur.

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder.* 3:e uppl. Malmö: Liber

Burr, Vivien (2015) *Social constructionism.* Third edition. New York: Routledge.

Börjesson, Mats (2003). *Diskurser och konstruktioner. En sorts metodbok.* Malmö: Studentlitteratur.

Börjesson, Mats & Eva Palmblad (2007) Introduktion. I: Börjesson, Mats & Eva Palmblad (red.) (2007) *Diskursanalys i praktiken.* Malmö: Liber

Börjesson, Mats, Maja Lindfors, Eva Palmblad & Ingrid Sahlin (2013) Medberoende – ordet och samhället. I: Palmblad, Eva, Mats Börjesson, Maja Lindfors & Ingrid Sahlin (red.) *Medberoende och moral. Framväxten av en problemkategori.* Falun: Carlsson Bokförlag.

Cohen, Stanley (1987) *Folk devils & moral panics.* Oxford: Chaucer Press

Council of the European Union (2000) Document: 6204/2/97 Enfopol 35 Rev 2.

Canoilas, Viviana & Alexandra Carlsson Tenitskaja (2018) *Löfven utesluter inte militär mot gängkriminalitet.*
[<https://www.dn.se/nyheter/politik/valarets-forsta-partiledardebatt/>
Hämtad: 9 oktober 2019]

Curry, G. David & Decker, Scott H. (2003) *Confronting gangs. Crime and community.* Los Angeles: Roxbury Publishing Company.

Dagens Nyheter. *Så jobbar DN med kvalitetsjournalistik.*

[<https://www.dn.se/nyheter/nyheter-hem/sa-jobbar-dn-med-kvalitetsjournalistik/>

Hämtad: 10 oktober 2019]

Drake, Deborah H. & Andrew J. Henley (2013). 'Victims' versus 'offenders' in British political discourse: The construction of a false dichotomy. *The Howard Journal Vol. 00 No 0. 000000 2013*

Estrada, Felipe (1999) *Ungdomsbrottslighet som samhällsproblem - utveckling, uppmärksamhet och reaktion.* Kriminologiska institutionen, Stockholms Universitet.

Flyghed, Janne (2000) Vad är normalt och vad är exceptionellt? I: Flyghed, Janne (2000) (red) *Brottsbekämpning - mellan effektivitet och integritet.* Stockholm: Studentlitteratur.

Expressen. *Välkommen till Expressen.*

[<https://www.expressen.se/om-expressen/valkommen-till-expressen/> Hämtad: 10 oktober 2019]

Howarth, David (2007) *Diskurs.* Malmö: Liber

Justitiedepartementet (2019) *34-punktprogrammet – regeringens åtgärder mot gängkriminalitet.*

[<https://www.regeringen.se/artiklar/2019/09/regeringen-foreslarytterligare-atgarder-mot-gangkriminaliteten/> Hämtad: 8 oktober 2019]

Korsell, Lars, Johanna Skinnari & Daniel Vesterhav (2009) *Organiserad brottslighet i Sverige.* Malmö: Liber.

Lander, Ingrid (2003) Genus, normalitet och avvikelser. I: Lander, Ingrid, Tove Pettersson & Eva Tiby (red) *Femininiteter, maskuliniteter och kriminalitet. Genusperspektiv inom svensk kriminologi.* Lund: Studentlitteratur.

- Larsson, Paul (2018) *Organiserat kriminalitet*. Oslo: Pax Forlag A/S.
- Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1960729-om-upphovsratt-till-litterara-och_sfs-1960-729
- Loseke, Donileen R. (2010) *Thinking about Social Problems. An introduction to Constructionist Perspectives*. Second Edition. New York: Aldine de Gruyter.
- Nationalencyklopedin. *Gäng*.
[<https://www.ne.se/uppslagsverk/ordbok/svensk/gang> Hämtad: 18 oktober 2019]
- Nationalencyklopedin. *Gängbrottslighet*.
[<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/gangbrottslighet> Hämtad: 25 oktober 2019]
- Olsson, Anders R. (2006) *Lögn, förbannad lögn och journalistik*. Stockholm: Natur & Kultur
- Olsson, Hans (2019) *Kristersson (M): Mobilisera mot de kriminella gängen*.
[<https://www.dn.se/nyheter/politik/just-nu-presstraff-med-ulf-kristersson-m/> Hämtad: 9 oktober 2019]
- Paltridge, Brian (2012) *Discourse analysis*. London: Bloomsbury Academic
- Pollack, Ester (2001) *En studie i medier och brott*. Institutionen för journalistik, medier och kommunikation. Stockholms Universitet.
- Pollack, Ester (2004) *Medierade brott I*: Blomberg, Helena, Christian Kroll, Tommy Lundström & Hans Swärd (red) *Sociala problem och socialpolitik i massmedier*. Lund: Studentlitteratur.
- Polismyndigheten (2019) *Organiserad brottslighet – polisens arbete*.

<https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/organiserad-brottslighet/> Hämtad: 9 oktober 2019]

Richardson, Chris & Kennedy, Liam (2012) "Gang" as Empty Signifier in Contemporary Canadian Newspapers. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, Volume 54, No: 4, pp 443–479.

Sohlberg, Peter & Britt-Marie Sohlberg (2013). 3:e uppl. *Kunskapens former. Vetenskapsteori och forskningsmetod*. Stockholm: Liber.

SOU 2006:30 *Är rättvisan rättvis? Tio perspektiv av etniska och religiösa minoriteter inom rättssystemet*. Rapport av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering Stockholm 2006.

SOU 2014:63 *Organiserad brottslighet - förfälts- och underlåtenhetsansvar, kvalifikationsgrunder m.m.* Slutbetänkande av Utredningen om skärpta straffrättsliga åtgärder mot organiserad brottslighet. Stockholm 2014.

Svenska Dagbladet. *Välkommen till Svenska Dagbladet*.

<https://kundservice.svd.se/omsvd/> Hämtad: 10 oktober 2019]

Thompson, Carol Y, Robert L. Young & Ronald Burns (2000) Representing gangs in the media - constructions of criminal gangs. I: *Sociological spectrum*.

TT Nyhetsbyrå. (2019) *Regeringen föreslår begränsad datalagring*.

<https://www.dn.se/nyheter/sverige/regeringen-foreslar-begransad-datalagring/> Hämtad 14 november]

United Nations (2004) *United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto*. Office of drugs and crime.

- Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.
- Wenneberg, Søren Barlebo (2010) *Socialkonstruktivism - positioner, problem och perspektiv*. Malmö: Liber.
- Winther Jørgensen, Marianne & Louise Phillips (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Yazgan, Pinar & Deniz Eroglu Utku. (2017) News discourse and ideology: critical analysis of Copenhagen gang wars' online news. *Migration letters*. Volume 14, No: 1, pp 145–160.

Analyserade artiklar:

- Aftonbladet. *Vi måste slå sönder de kriminella gängen*. Publicerad: 2019-09-05
[<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/Joq0qX/vi-maste-sla-sonder-de-kriminella-gangen> Hämtad: 2019-10-16]
- Aftonbladet. *Oskyldiga råkar illa ut i gängkonflikterna*. Publicerad: 2019-09-09
[<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/MRWwEM/oskyldiga-rakar-illa-ut-i-gangkonflikterna> Hämtad: 2019-10-16]
- Aftonbladet. *Löfven: "De skriande orättvisorna ska bort"* Publicerad: 2019-06-15
[<https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/kJK4zQ/lofven-de-skriande-orattvisorna-ska-bort> Hämtad 2019-10-16]
- Aftonbladet. *Livet efter gänget: "Stämplad för alltid"*. Publicerad: 2019-09-21
[<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/wPXndd/livet-efter-ganget-stamplad-for-alltid> Hämtad: 2019-10-16]
- Aftonbladet. *Polisen: Man har börjat lyssna på oss*. Publicerad: 2019-09-23
[<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/kJX1MB/polisen-man-har-borjat-lyssna-pa-oss> Hämtad: 2019-10-16]

Dagens nyheter. *Brå: Gängkriminella lever under ständiga hot*. Publicerad: 2019-02-12

[<https://www.dn.se/nyheter/sverige/ny-bra-rappport-gangkriminella-lever-under-standig-hot/> Hämtad: 2019-10-08]

Dagens Nyheter. *Martin Liby Troein: Dags att rusta upp rättsstaten på samma sätt som försvaret*. Publicerad: 2019-10-07

[<https://www.dn.se/ledare/martin-liby-troein-dags-att-rusta-upp-rattsstaten-pa-samma-satt-som-forsvaret/> Hämtad: 2019-10-08]

Dagens Nyheter. Kristersson (M): *Mobilisera mot de kriminella gängen*. Publicerad: 2019-09-01

[<https://www.dn.se/nyheter/politik/just-nu-presstraff-med-ulf-kristersson-m/> Hämtad: 2019-10-09]

Dagens Nyheter. *“Situationen med brott och otrygghet är självförvållad”*. Publicerad: 2019-09-02

[<https://www.dn.se/debatt/situationen-med-brott-och-otrygghet-ar-sjalvforvallad/>

Hämtad: 2019-10-09]

Dagens Nyheter. *Våldet: varken alarmism eller samhällskollaps*. Publicerad: 2019-10-03

[<https://www.dn.se/ledare/erik-helmerson-lyssna-pa-experterna-om-brott-inte-kulturkrigarna/> Hämtad: 2019-10-21]

Expressen. *Brott och extremism har blivit en blågul exportvara*. Publicerad: 2019-08-14

[<https://www.expressen.se/ledare/brott-och-extremism-har-blivit-en-blagul-exportvara/> Hämtad: 2019-10-18]

Expressen. *10 förslag - så bör gängvåldet bekämpas*. Publicerad: 2019-08-31a

[\[https://www.expressen.se/ledare/anna-dahlberg/10-forslag-sa-bor-gangvaldet-bekampas\]](https://www.expressen.se/ledare/anna-dahlberg/10-forslag-sa-bor-gangvaldet-bekampas) Hämtad: 2019-10-18]

Expressen. *Statsministerns ord - för att krossa gängen*. Publicerad: 2019-08-31
[\[https://www.expressen.se/nyheter/statsministerns-ord-for-att-krossa-gangen/\]](https://www.expressen.se/nyheter/statsministerns-ord-for-att-krossa-gangen/) Hämtad: 2019-10-18]

Expressen. *Föraktet mot förorten får gängen att växa*. Publicerad: 2019-10-04
[\[https://www.expressen.se/debatt/foraktet-mot-fororten-far-gangen-att-vaxa/\]](https://www.expressen.se/debatt/foraktet-mot-fororten-far-gangen-att-vaxa/) Hämtad: 2019-10-16]

Expressen. *Lyxknarkarna bidrar till att unga i min kommun mördas*. Publicerad: 2019-08-22
[\[https://www.expressen.se/debatt/lyxknarkarna-bidrar-till-att-unga-i-min-kommun-mordas/\]](https://www.expressen.se/debatt/lyxknarkarna-bidrar-till-att-unga-i-min-kommun-mordas/) Hämtad: 2019-10-18]

Svenska Dagbladet. *Förslag: Straffa unga gängkriminella hårdare*. Publicerad 2019-01-02
[\[https://www.svd.se/forslag-straffa-unga-gangkriminella-hardare\]](https://www.svd.se/forslag-straffa-unga-gangkriminella-hardare)
Hämtad: 2019-10-09]

Svenska Dagbladet. *Regeringen anklagas famla om gängen*. Publicerad 2019-06-25
[\[https://www.svd.se/regeringen-anklagas-for-att-famla-om-gangen\]](https://www.svd.se/regeringen-anklagas-for-att-famla-om-gangen)
Hämtad: 2019-10-08]

Svenska Dagbladet. *M: Vi satsar en miljard extra till polisen*. Publicerad: 2019-da
[\[https://www.svd.se/m-vi-satsar-en-miljard-extra-till-polisen\]](https://www.svd.se/m-vi-satsar-en-miljard-extra-till-polisen)
Hämtad: 2019-10-09]

Svenska Dagbladet. *KD vill införa tuffare språkprov*. Publicerad 2019-10-11
[\[https://www.svd.se/kd-vill-stalla-tuffare-sprakkra\]](https://www.svd.se/kd-vill-stalla-tuffare-sprakkra) Hämtad: 2019-10-14]

Svenska Dagbladet. *Fler ska topsas när M skärper rättspolitik*. Publicerad 2019-10-18

[<https://www.svd.se/fler-ska-topsas-nar-m-skarper-rattspolitik> Hämtad: 2019-10-30]